Architektura počítačů

04

Zřetězené vykonávaní instrukcí; Hazardy;
Vyvažování stupňů zřetězení a časování; Superzřetězení

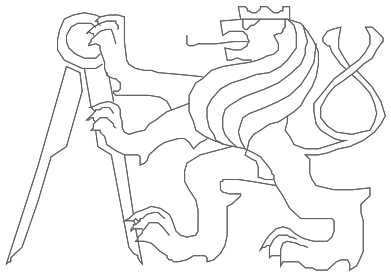

České vysoké učení technické, Fakulta elektrotechnická

Motivace k přednášce – AMD **Bulldozer** 15h (FX, Opteron) - 2011

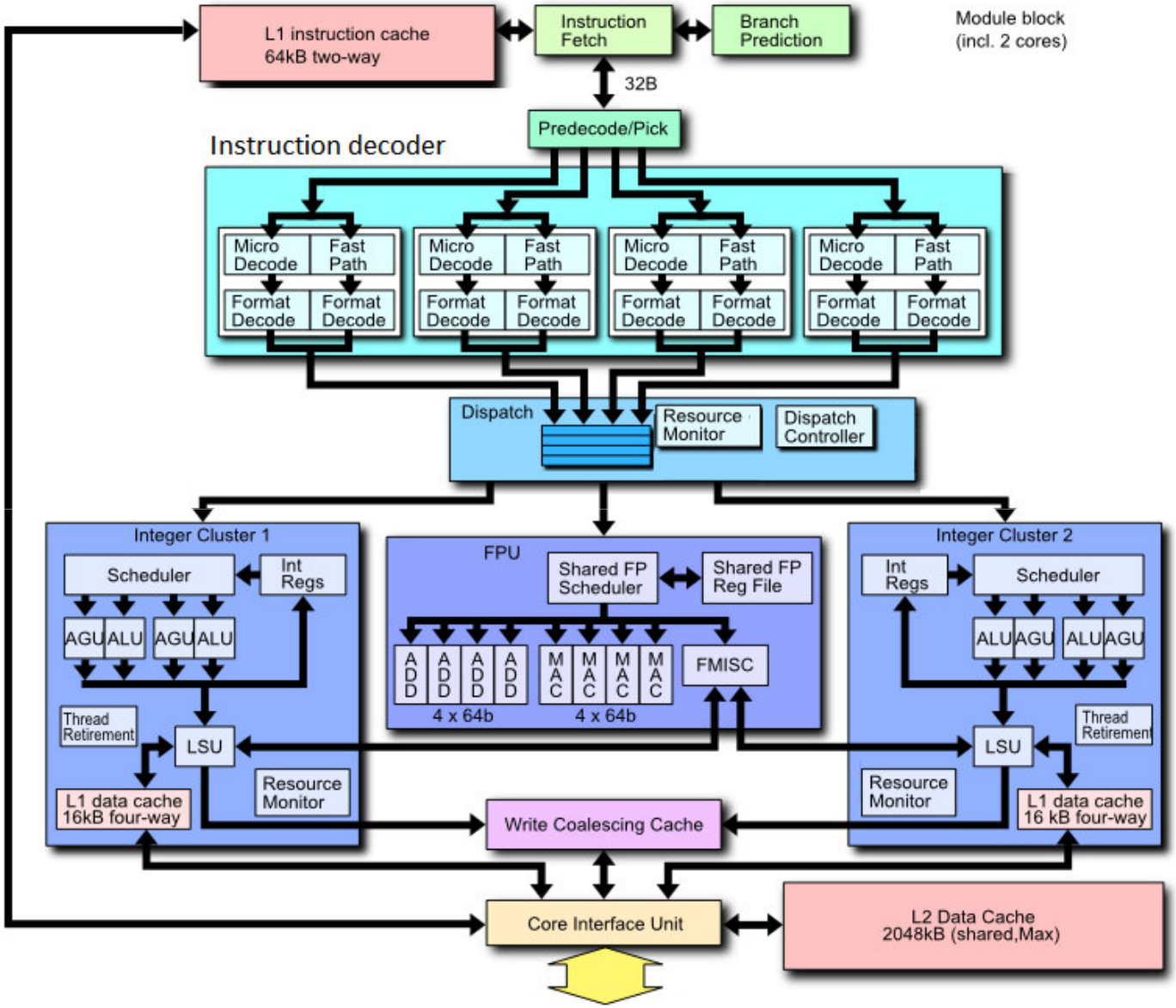

- http://en.wikipedia.org/wiki/File:AMD_Bulldozer_block_diagram_(CPU_core_bloack).PNG

Motivace k přednášce – Intel **Nehalem** (Core i7) - 2008

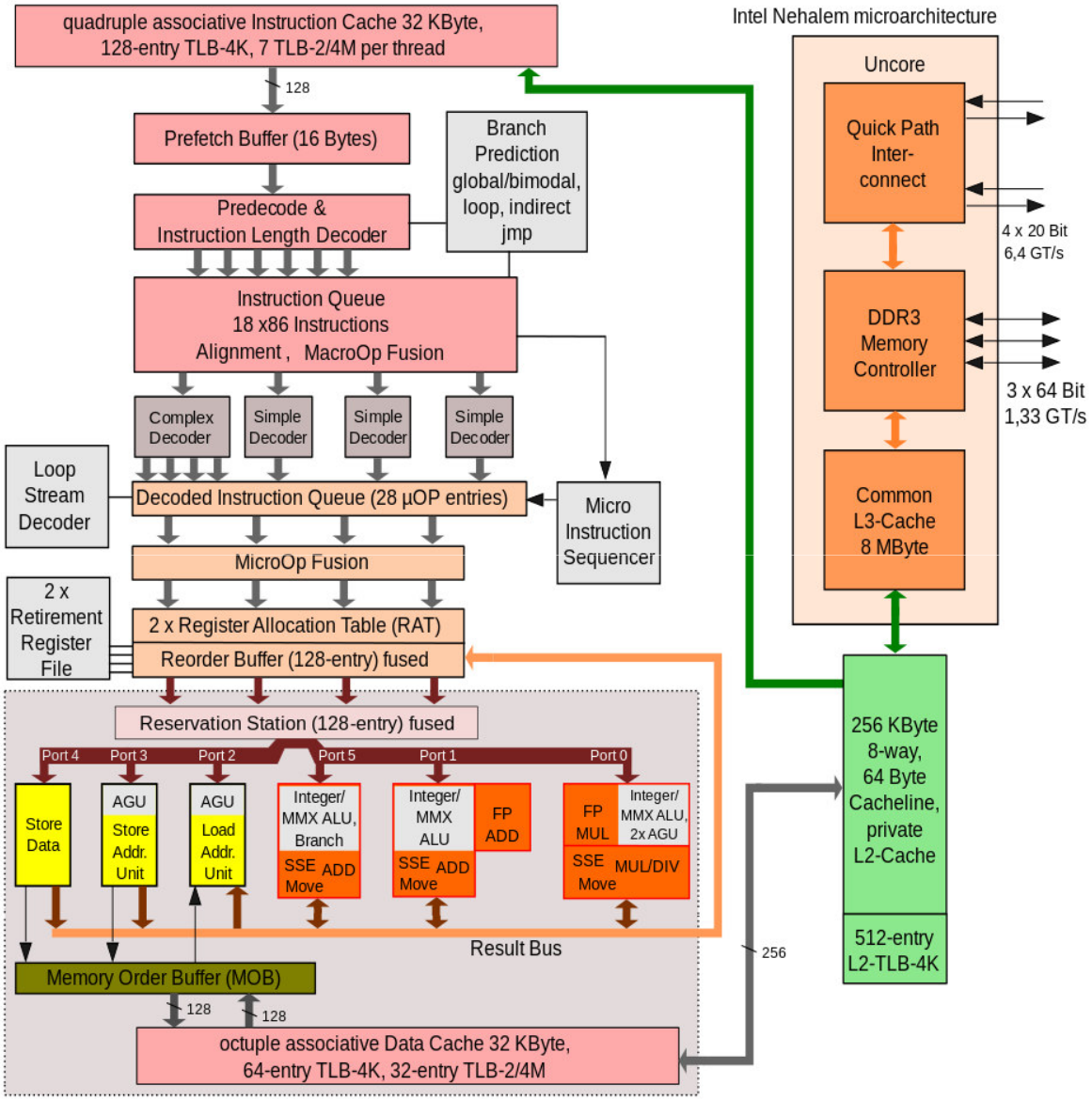

- http://en.wikipedia.org/wiki/File:Intel_Nehalem_arch.svg

Úkol dnešní přednášky

- Modifikujeme jednocyklový procesor z 2. přednášky na zřetězený procesor.
- Procesor bude podporovat instrukce:
  `add, sub, and, or, slt, addi, lw, sw a beq`

Typ	31…					0
R	**opcode**(6), 31:26	**rs**(5), 25:21	**rt**(5), 20:16	**rd**(5), 15:11	**shamt**(5)	**funct**(6), 5:0
I	**opcode**(6), 31:26	**rs**(5), 25:21	**rt**(5), 20:16	**immediate** (16), 15:0		
J	**opcode**(6), 31:26	**address**(26), 25:0				

Jedno-cyklový procesor spolu s paměťmi

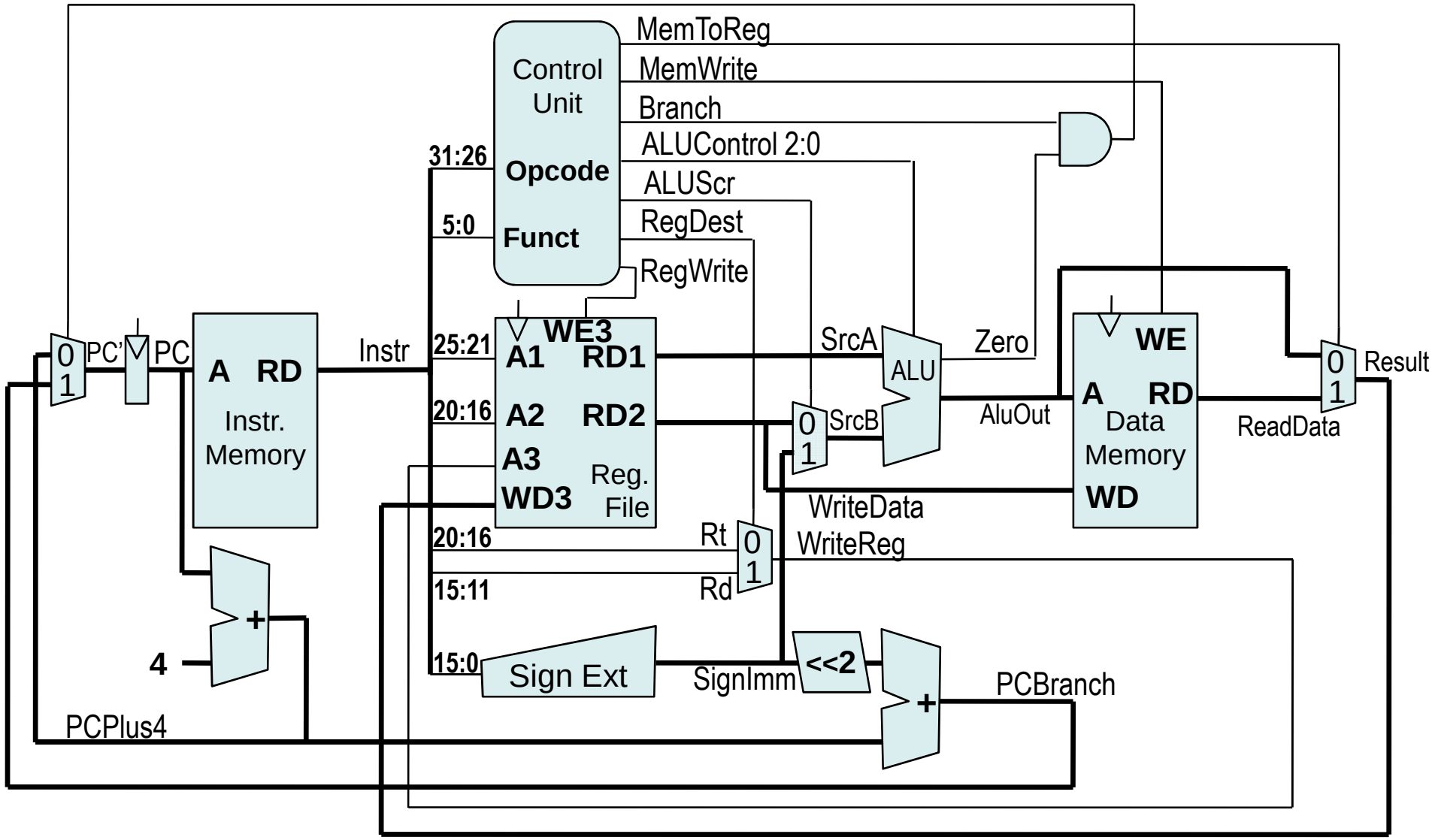

Z přednášky č.2

Jedno-cyklový procesor – výkon: IPS = IC / T = $IPC_{str}.f_{CLK}$

- Jaká může být maximální frekvence procesoru?
- Zpoždění na kritické cestě – instrukce lw:

$$Tc = t_{PC} + t_{Mem} + t_{RFread} + t_{ALU} + t_{Mem} + t_{Mux} + t_{RFsetup}$$

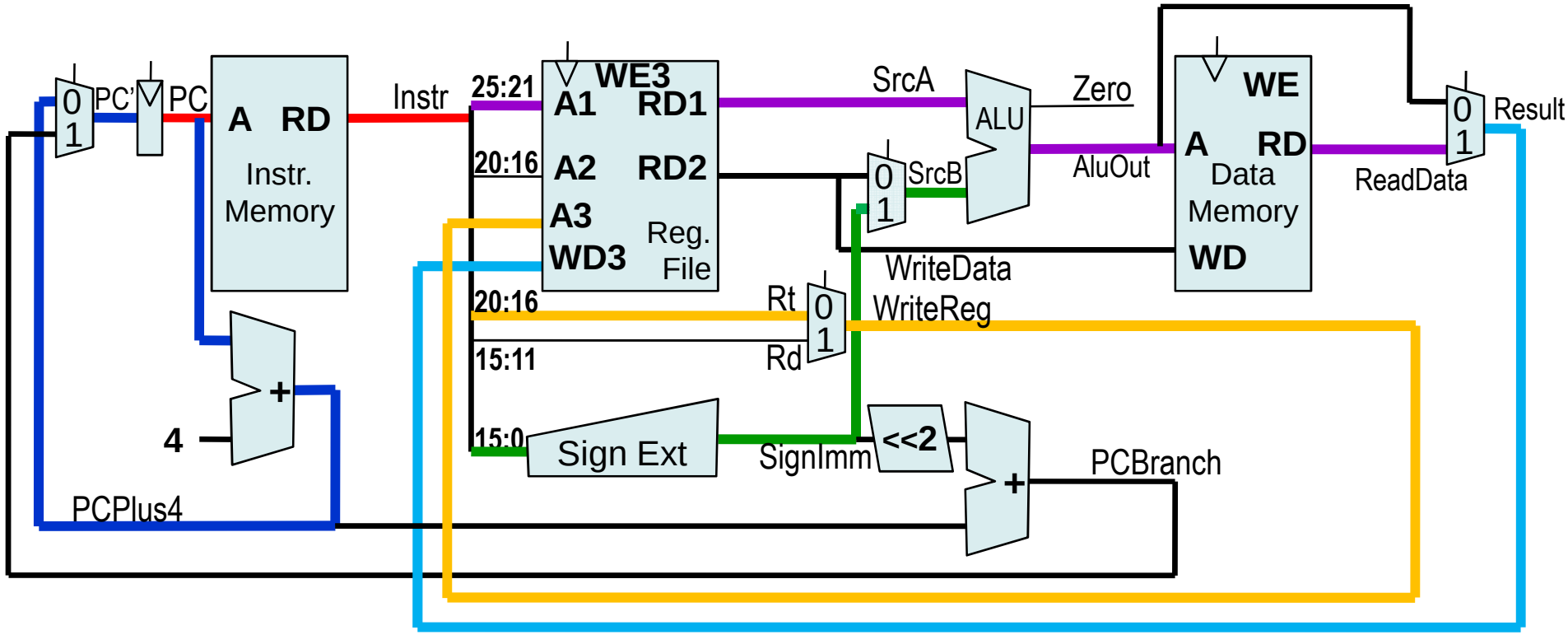

Z přednášky č.2

Jedno-cyklový procesor – výkon: IPS = IC / T = $IPC_{str}.f_{CLK}$

- $Tc = t_{PC} + t_{Mem} + t_{RFread} + t_{ALU} + t_{Mem} + t_{Mux} + t_{RFsetup}$
- Předpokládejme:

  t_{PC} = 30 ns
  t_{Mem} = 300 ns
  t_{RFread} = 150 ns
  t_{ALU} = 200 ns
  t_{Mux} = 20 ns
  $t_{RFsetup}$ = 20 ns

  Pak Tc = 1020 ns --> $f_{CLK\ max}$ = 980 kHz,

  IPS = 1. 980e3 = 980 000 instrukcí za sekundu

Zřetězené vykonávaní instrukcí

Předpokládejme, že vykonání instrukce můžeme rozdělit do 5 stupňů:

IF – Instruction Fetch, ID – Instruction decode (and Operand Fetch),
EX – Execute, MEM – Memory Access, WB – Write Back

a dále $\tau = \max \{ \tau_i \}_{i=1}^{k}$, kde τ_i je čas šíření (*propagation delay) v i*-tém stupni.

IF – poslání PC do paměti a vybrání aktuální instrukce. Aktualizace PC = PC+4

ID – dekódování instrukce a načtení registrů specifikovaných v instrukci, provedení testu na rovnost registrů (kvůli možnému větvení), znaménkové rozšíření offsetu, výpočet cílové adresy pro případ větvení (zn. rozš. offset + PC)

EX – operace ALU

MEM – v případě instrukce *load* /store – čtení/zápis do paměti

WB – v případě instrukcí typu register-register nebo instrukce *load* – zápis výsledku do RF (výsledek může přicházet z ALU nebo paměti)

Paralelizmus na úrovni instrukcí - zřetězení

IF	I1	I2	I3	I4	I5	I6	I7	I8	I9	I10
ID		I1	I2	I3	I4	I5	I6	I7	I8	I9
EX			I1	I2	I3	I4	I5	I6	I7	I8
MEM				I1	I2	I3	I4	I5	I6	I7
ST					I1	I2	I3	I4	I5	I6
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

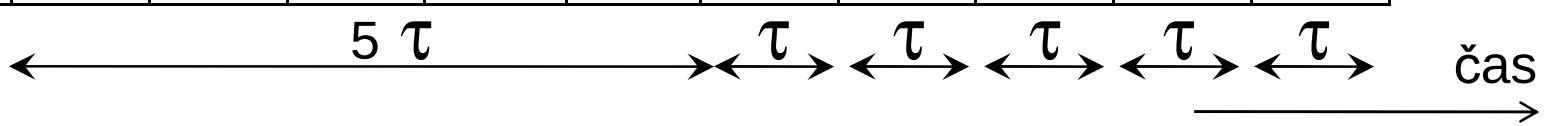

- Čas vykonání *n* instrukcí *k*-stupňové pipeline:

$$T_k = k.\tau + (n-1)\,\tau$$

- Zrychlení: $S_k = \frac{T_1}{T_k} = \frac{nk\tau}{k\tau + (n-1)\tau}$ $\lim_{n\to\infty} S_k = k$

Předpoklad: ideálně vyvážená pipeline, obvod můžeme libovolně dělit

Paralelizmus na úrovni instrukcí - zřetězení

- Neredukuje čas vykonání individuální instrukce, právě naopak..
- Hazardy:
  Strukturální (řešeny duplikací),
  datové (důsledek datových závislostí: RAW, WAR, WAW) a
  řídicí (instrukce měnící PC)...
- Hazardy způsobují (mohou způsobovat) pozastavení vykonávání (stall) nebo vyprázdnění pipeline
- Pozn. : Hlubší pipeline (více stupňů) znamená méně hradel v každém stupni a tím pádem možnost zvýšit pracovní frekvenci procesoru.., avšak více stupňů znamená i vyšší režii (nutnost lépe řadit instrukce do pipeline)

Paralelizmus na úrovni instrukcí - Narušení sémantiky

Datový hazard:

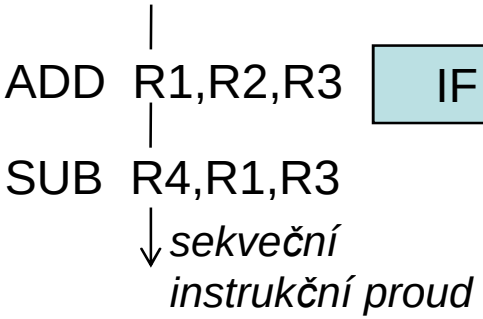

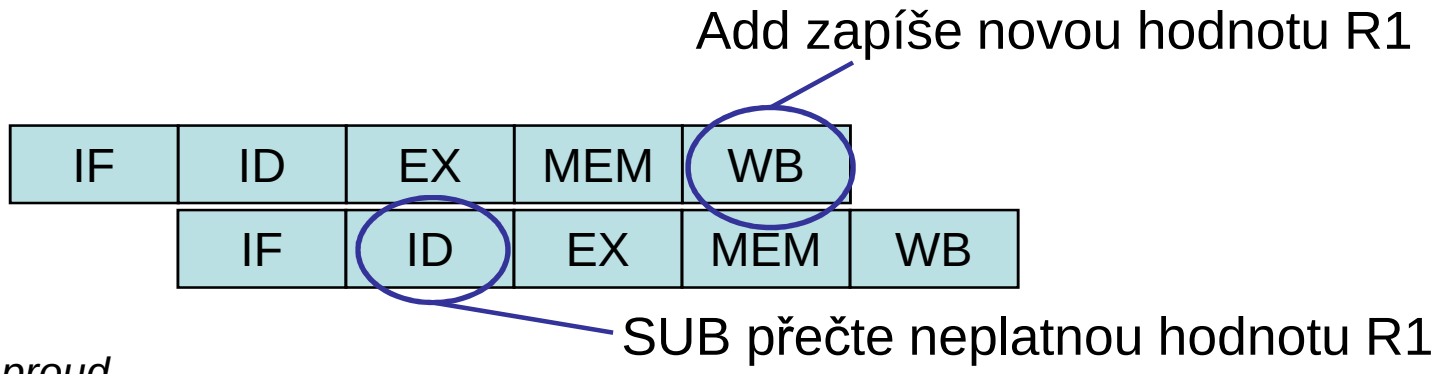

Řídicí hazard:

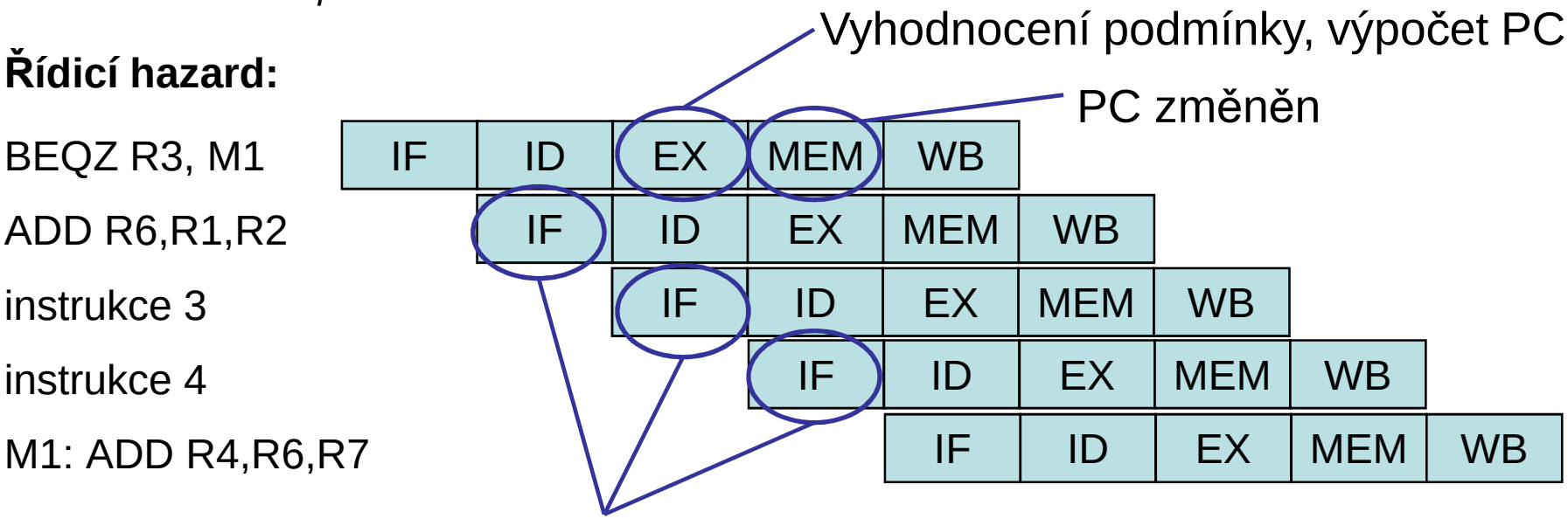

Měli být přineseny (a následně spracovávany) tyto instrukce?

Nezřetězené vykonávání

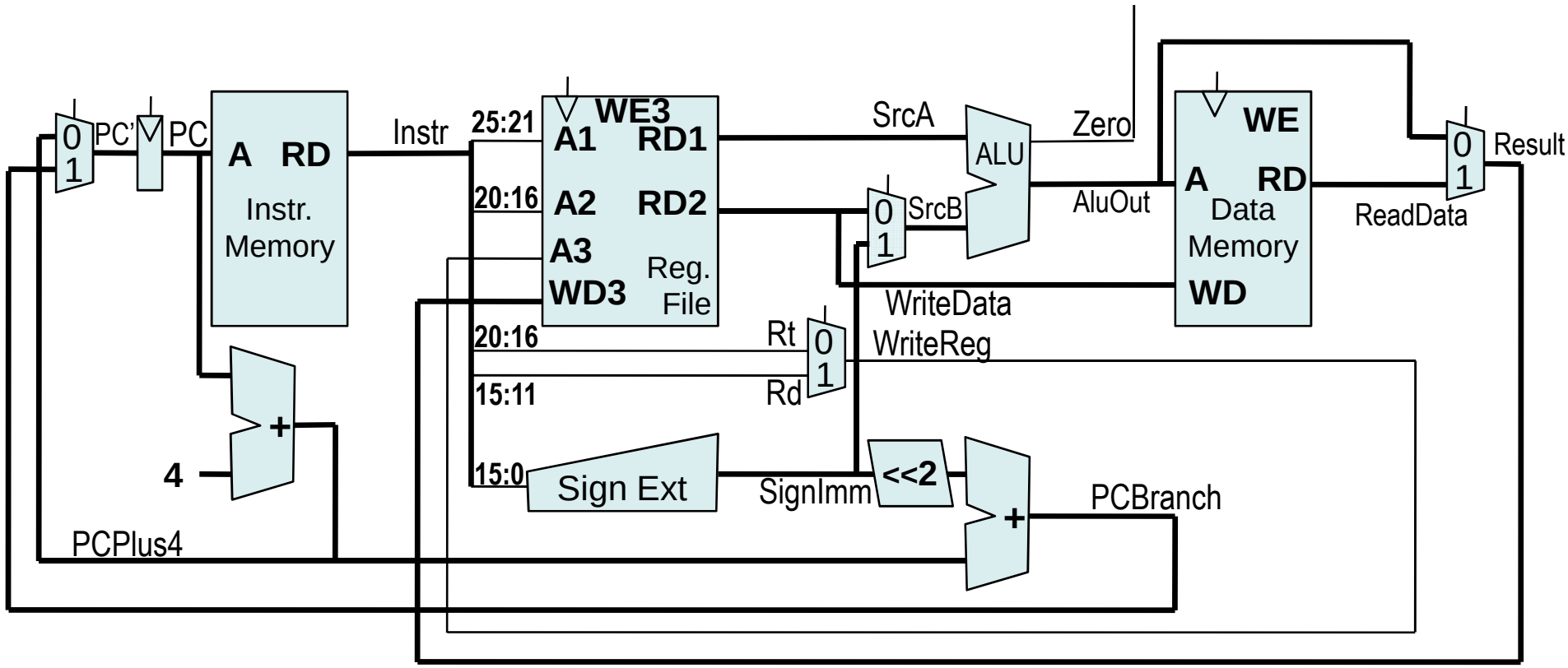

Z přednášky č.2

Zřetězené vykonávání

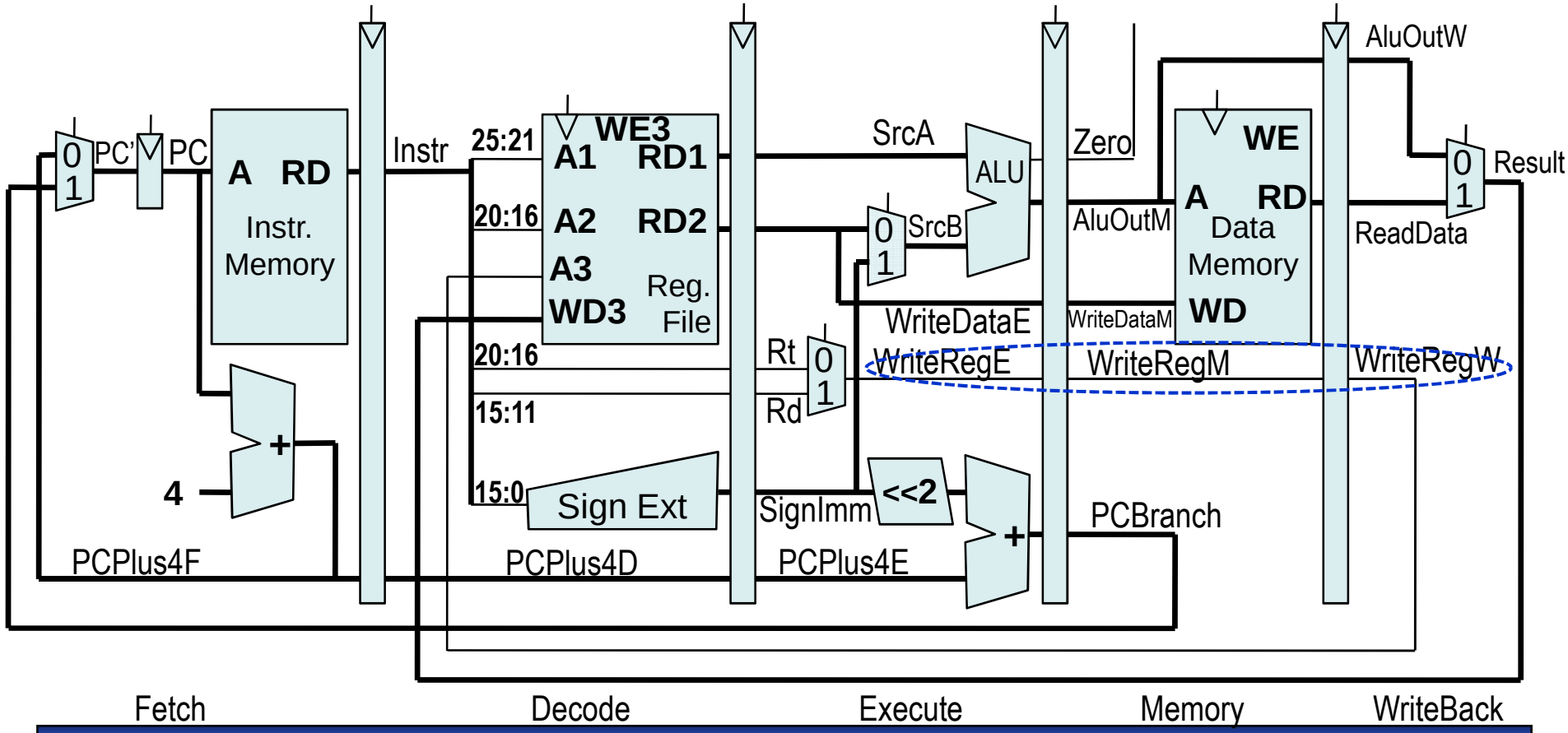

Zřetězené vykonávání

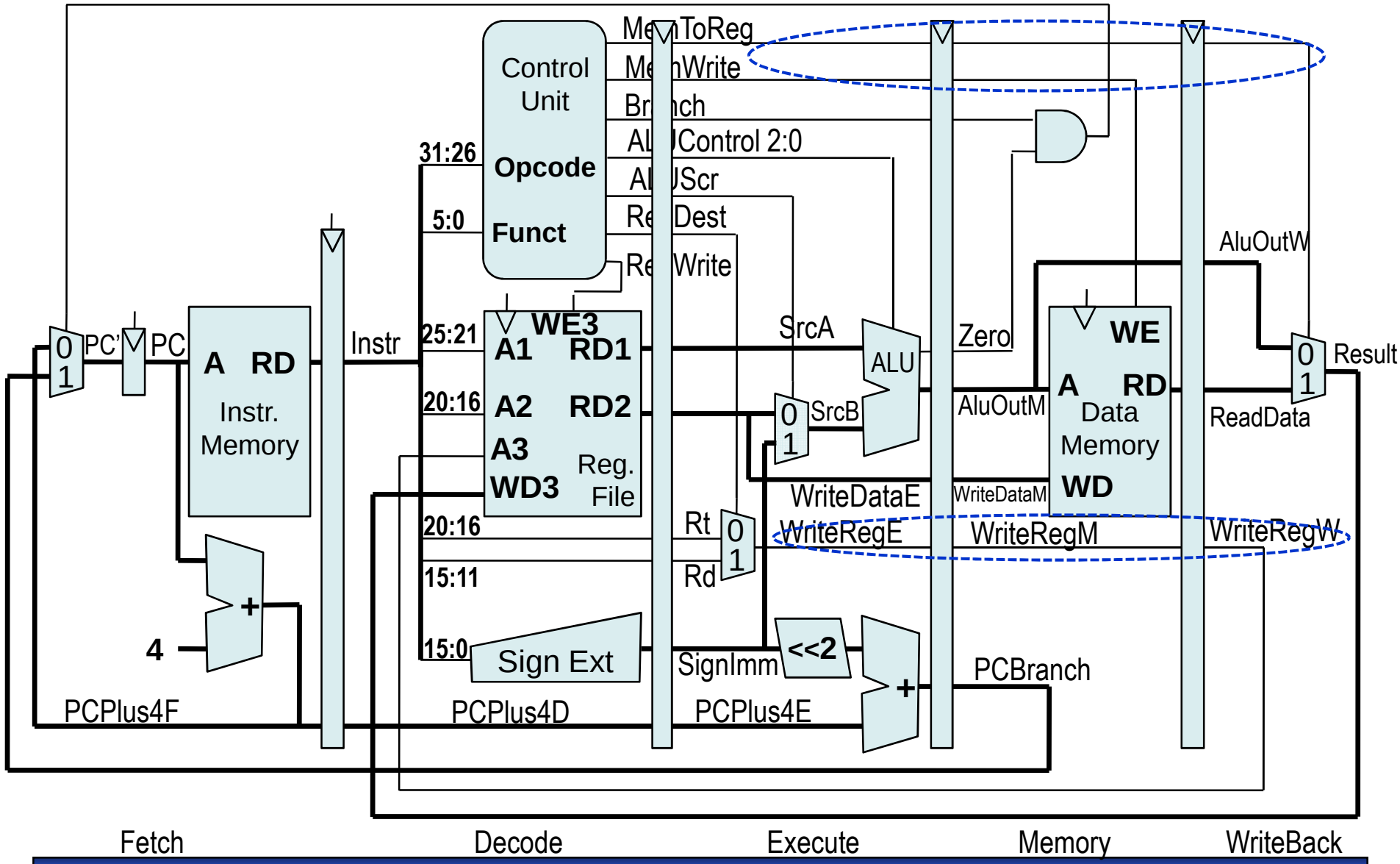

Totéž, pouze zmenšeno a překresleno…

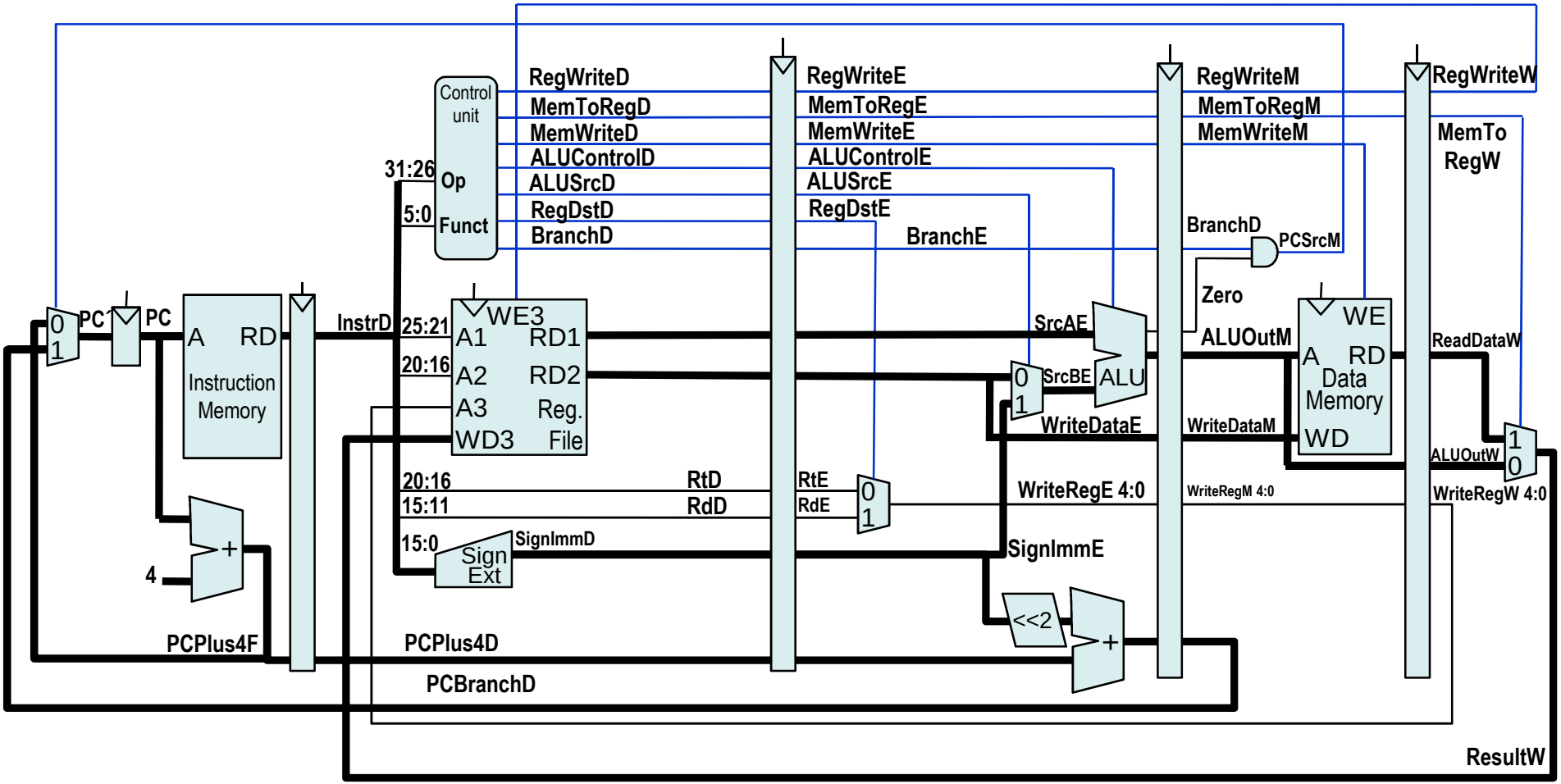

Vznik datových hazardů

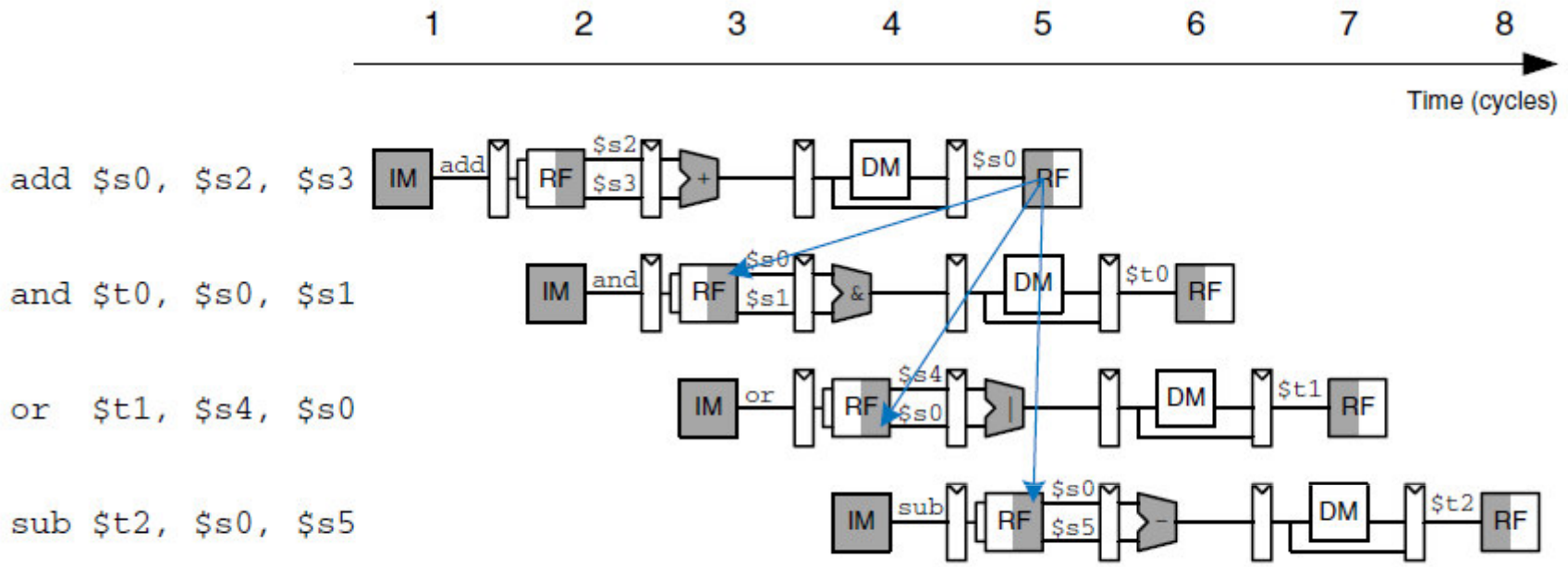

- Pracovní registry (Register File) – přístup v dvou fázích (Decode, WriteBack) – zápis v první polovině cyklu, čtení ve druhé..
- RAW hazard…
- Jak je možné řešit tento hazard a nedegradovat výkon pipeline?

Řešení datových hazardů přeposíláním (forwarding)

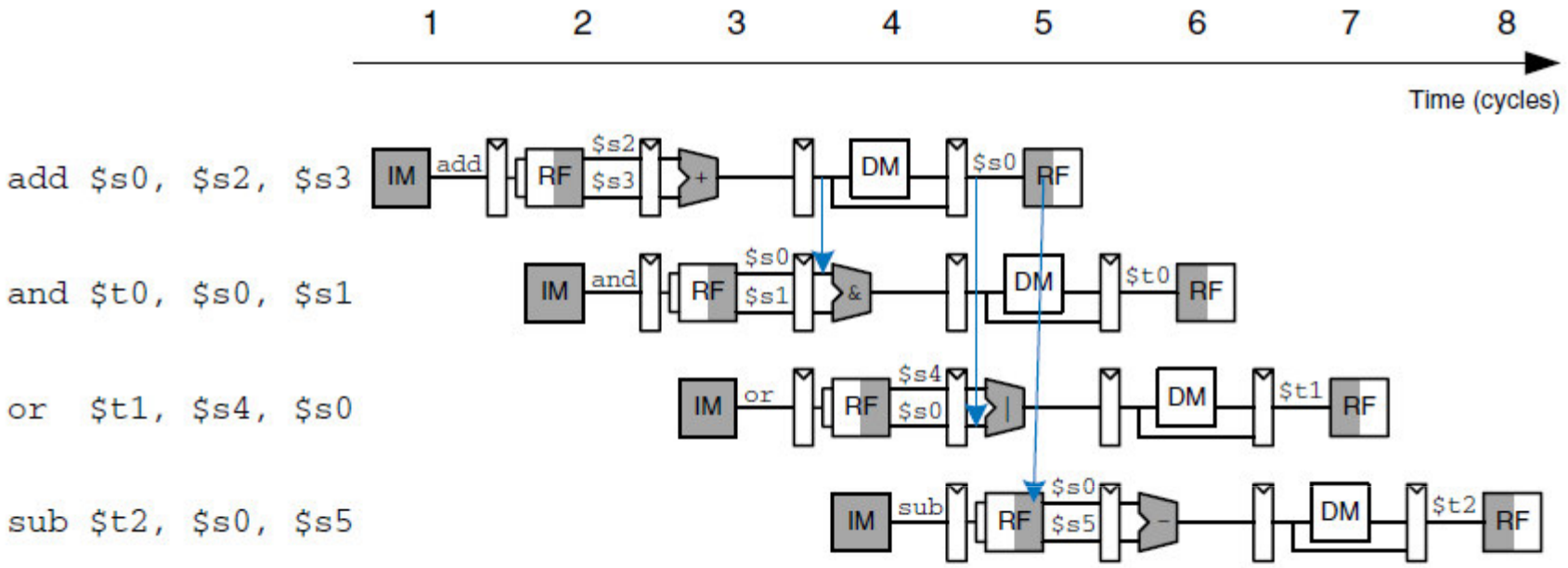

- Pokud výsledek vzniká dřív než jej následující instrukce skutečně potřebují je možné tento hazard řešit přeposíláním (forwarding)
- nastává když se použité zdrojové registry instrukce ve stupni E shodují s cílovým registrem ve stupni M nebo WB
- proto musejí být čísla těchto registrů z těchto stupňů posílána do Hazard Unit
- taktéž zda cílový registr bude skutečně použit k zápisu (jinými slovy, zda se skutečně jedná o cílový registr – lw vs. sw) – RegWrite z M a WB

Stávající procesor

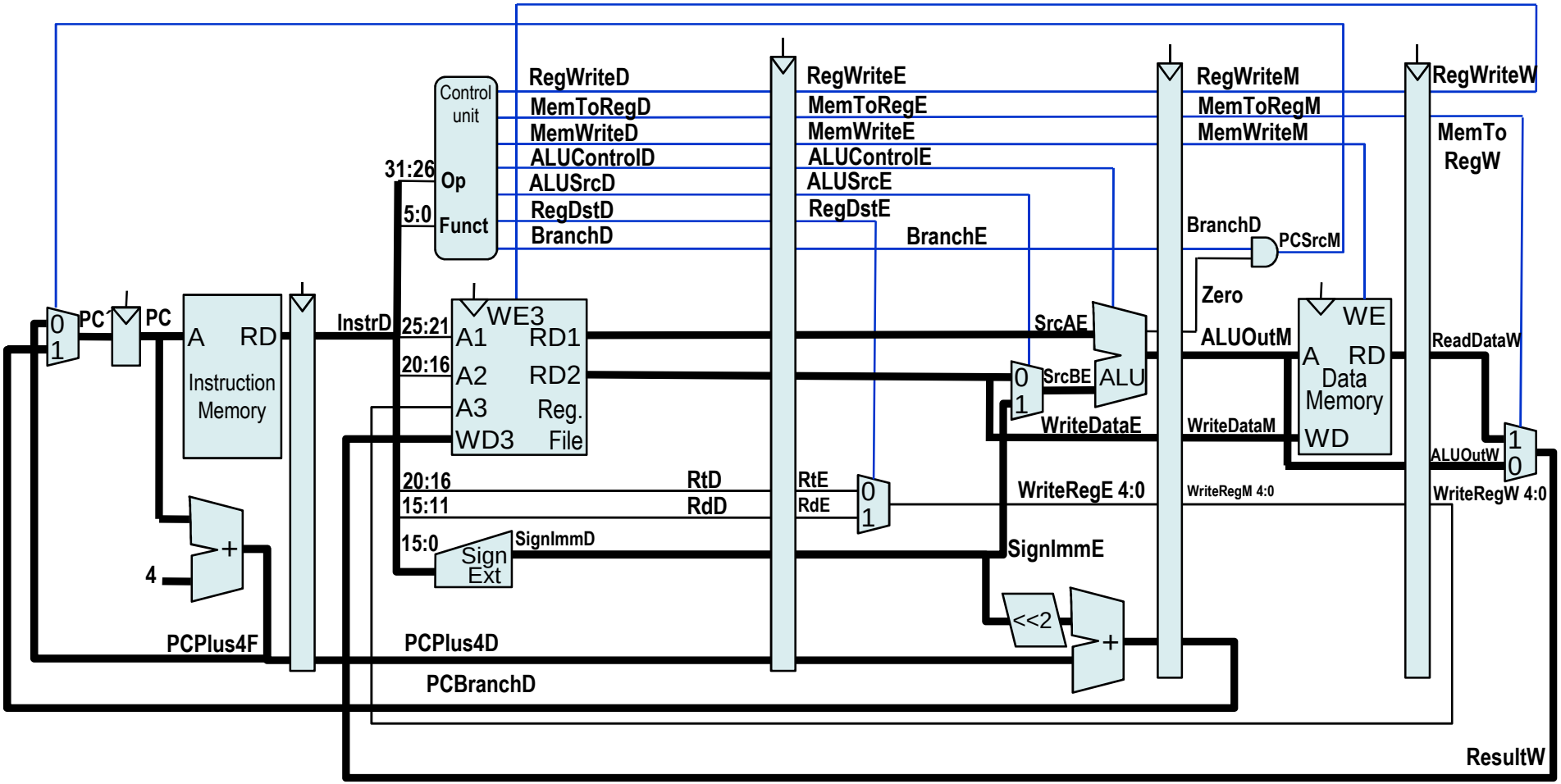

Řešení datových hazardů přeposíláním (forwarding)

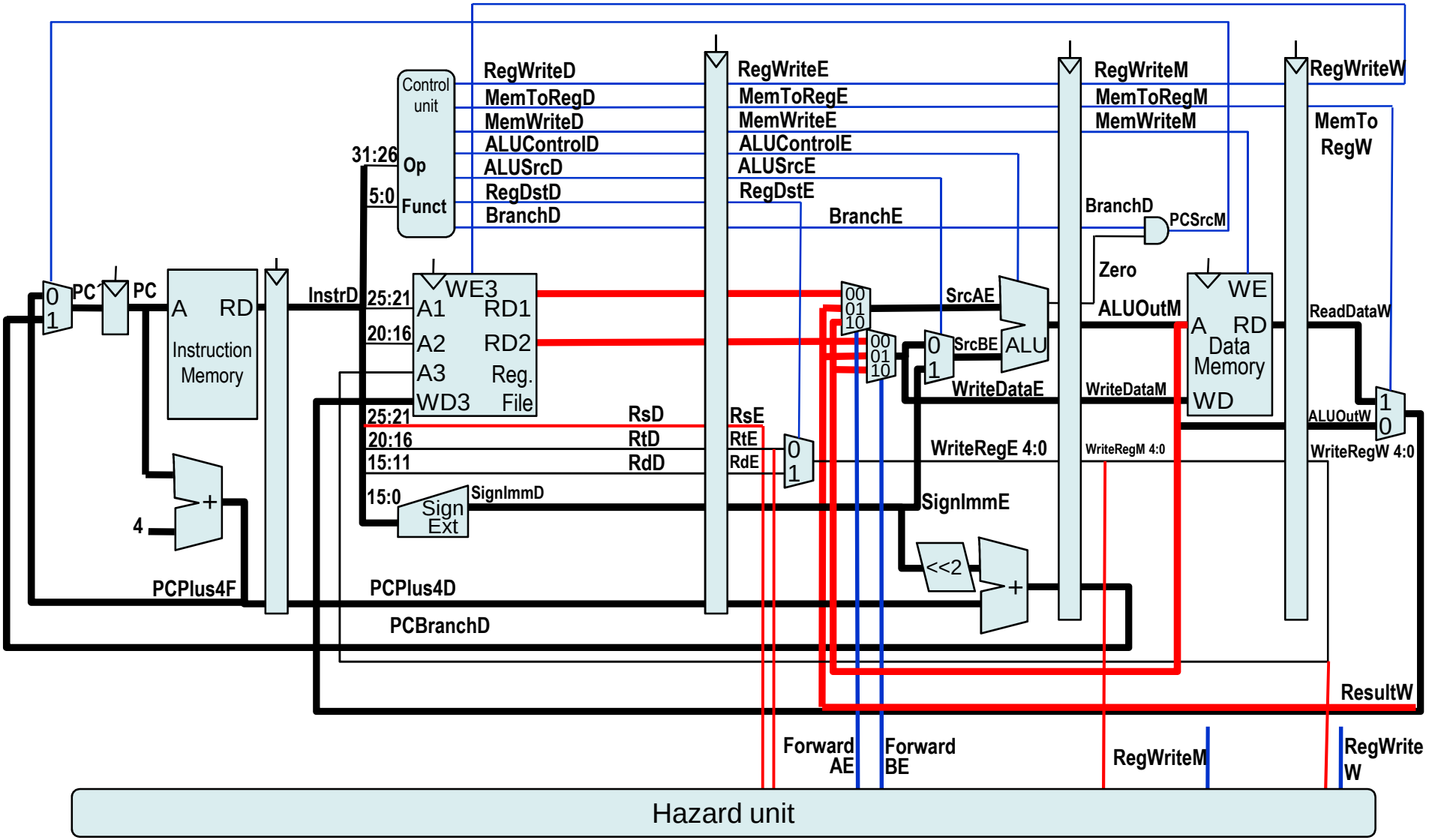

Řešení datových hazardů pozastavením (stall)

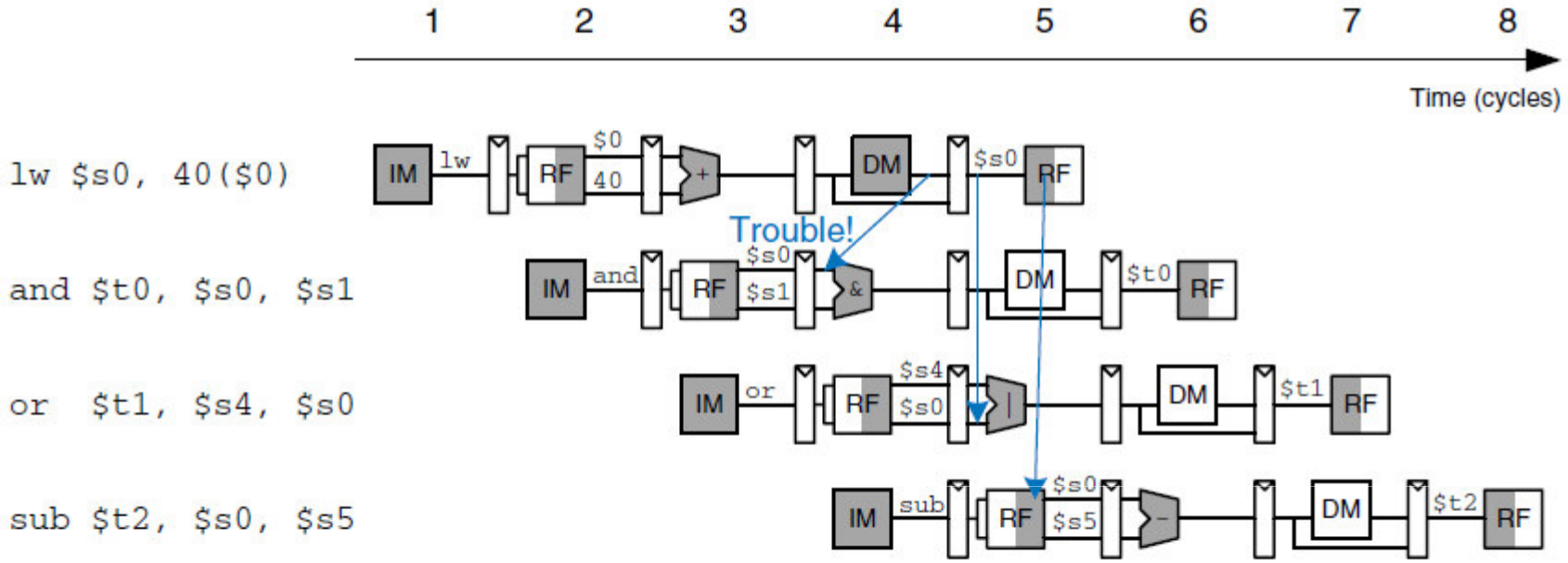

- Pokud následující instrukce potřebují výsledek dřív než skutečně vzniká je možné tento hazard řešit pozastavením (stall)
- Pozastavení pipeline je prostředkem řešení hazardů; nezvyšuje však propustnost systému
- stupně pipeline předcházející stupni kde hazard vzniká jsou pozastaveny do doby, než jsou k dispozici výsledky požadované následujícími instrukcemi – ty jsou pak přeposílány (forwarding)

Řešení datových hazardů pozastavením (stall)

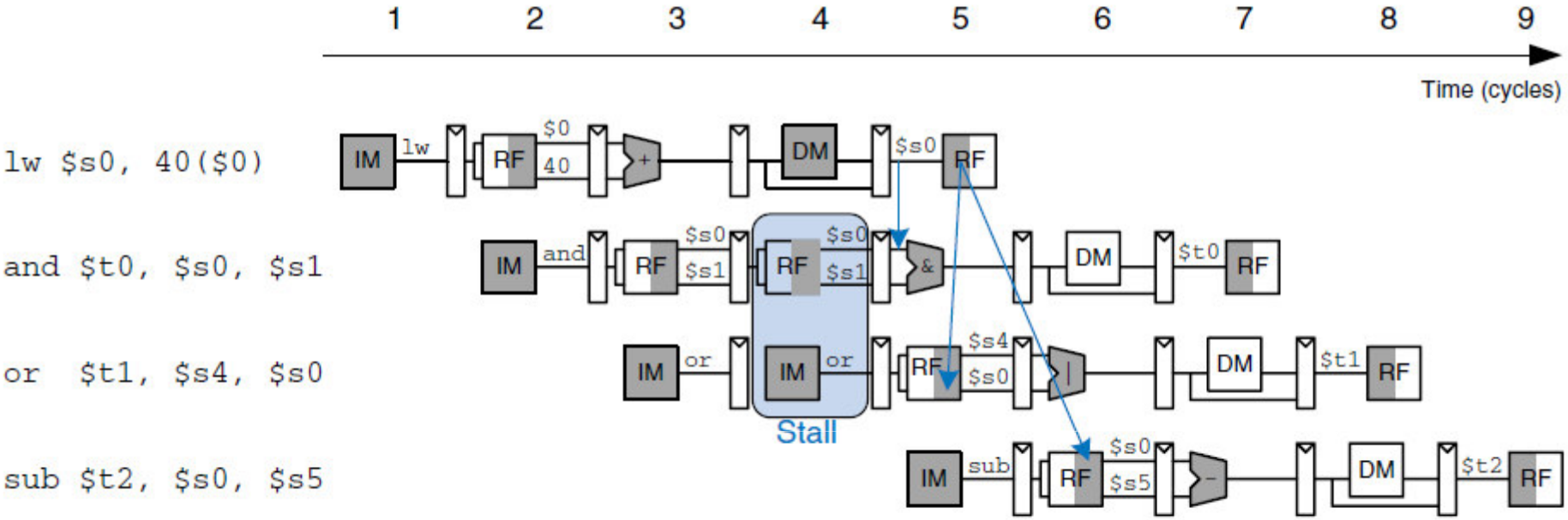

- pozastavení se dosáhne podržením hodnoty mezistupňových registrů
- výsledky z kolizního stupně se musejí „ztratit“ – řídicí signály umožňující měnit stav (kontext) procesoru (zápis pracovních registrů nebo do paměti, řízení povolení větvení) se nulují
- obojí se dosáhne přidáním řídicích vodičů k mezistupňovým registrům umožňujících měnit/uchovat nebo nulovat jejich obsah

lw: typ I, rs – bázová adresa, imm – offset, rt – kde uložit

Stávající procesor

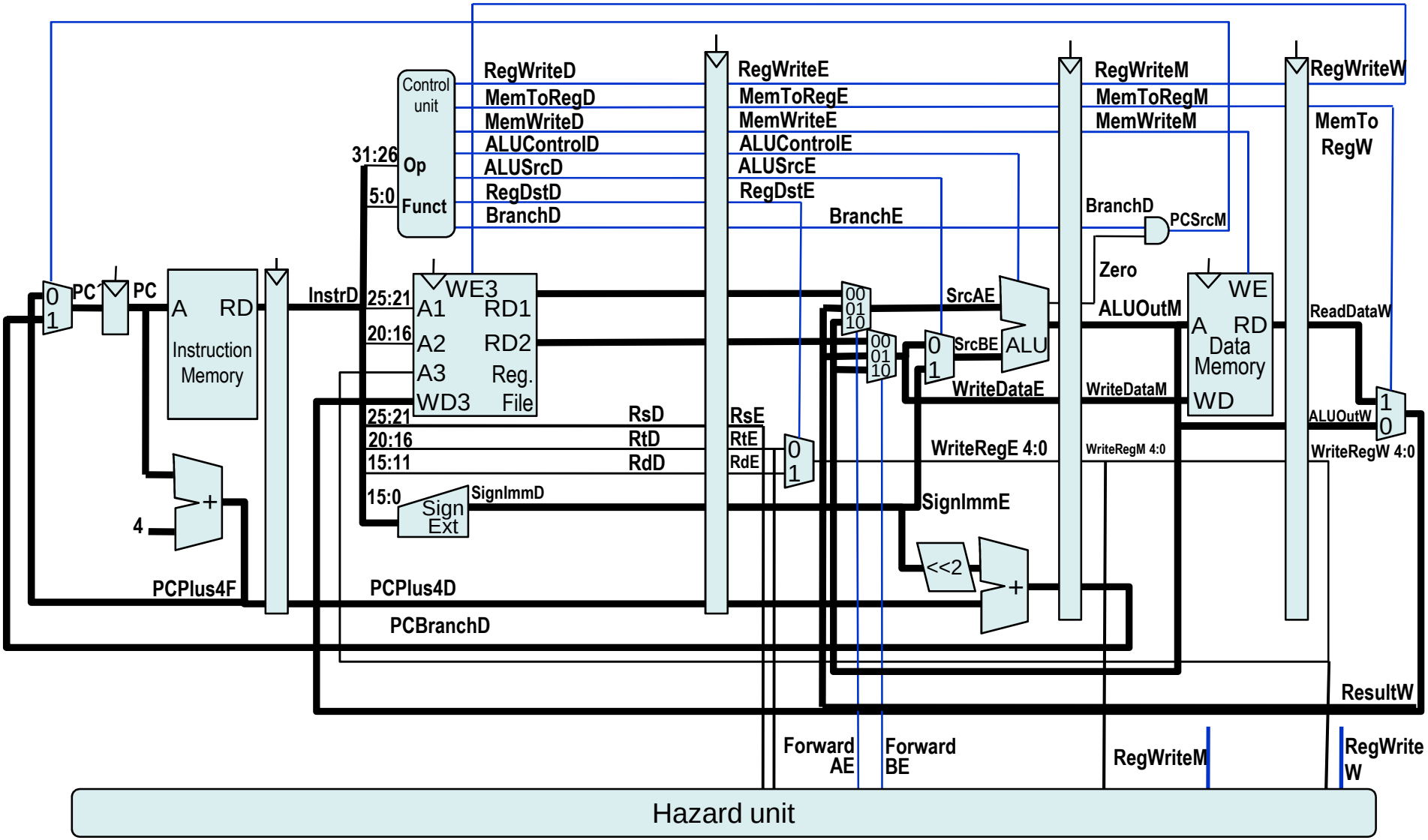

Řešení datových hazardů pozastavením (stall)

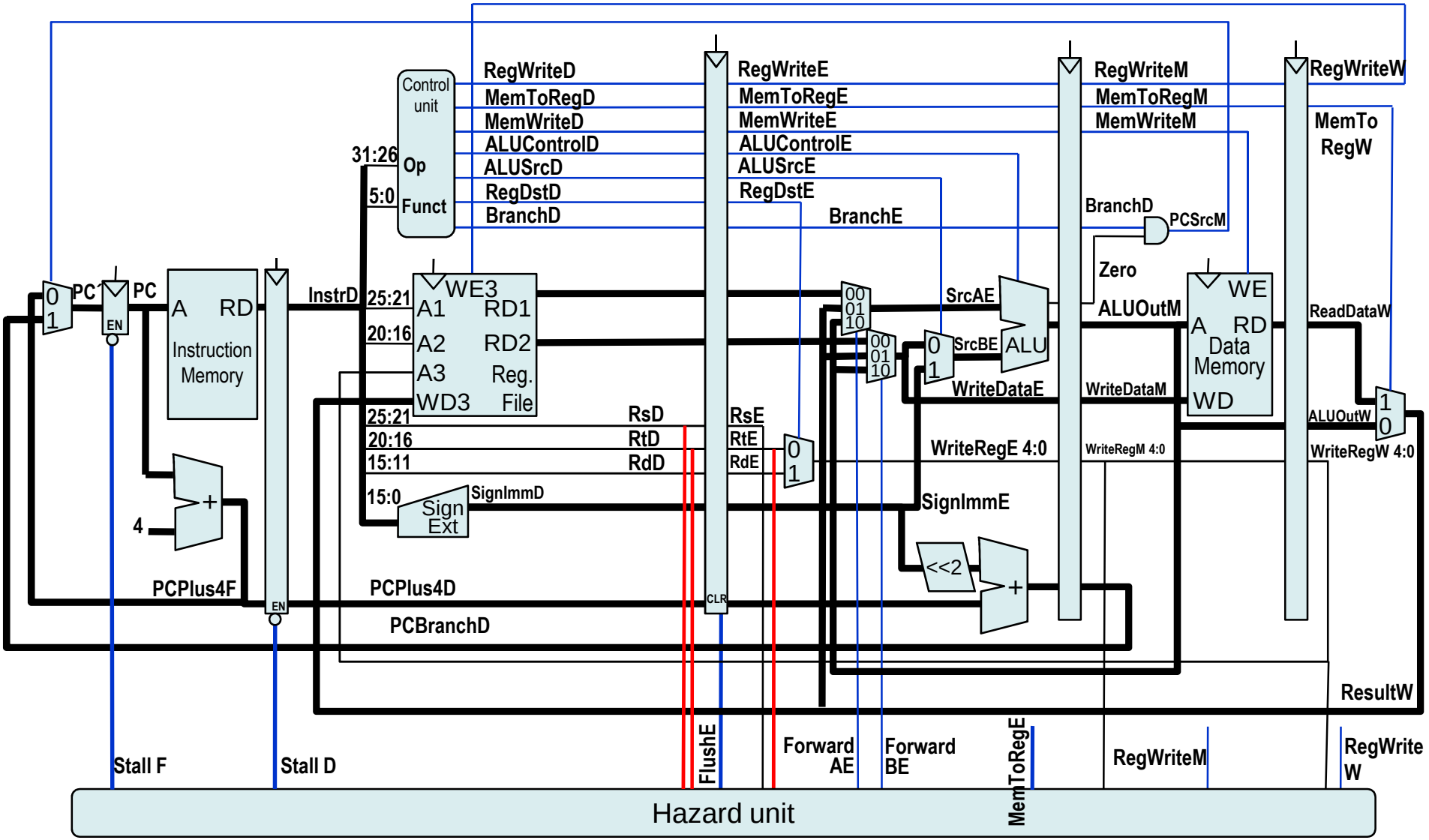

Řídicí hazardy

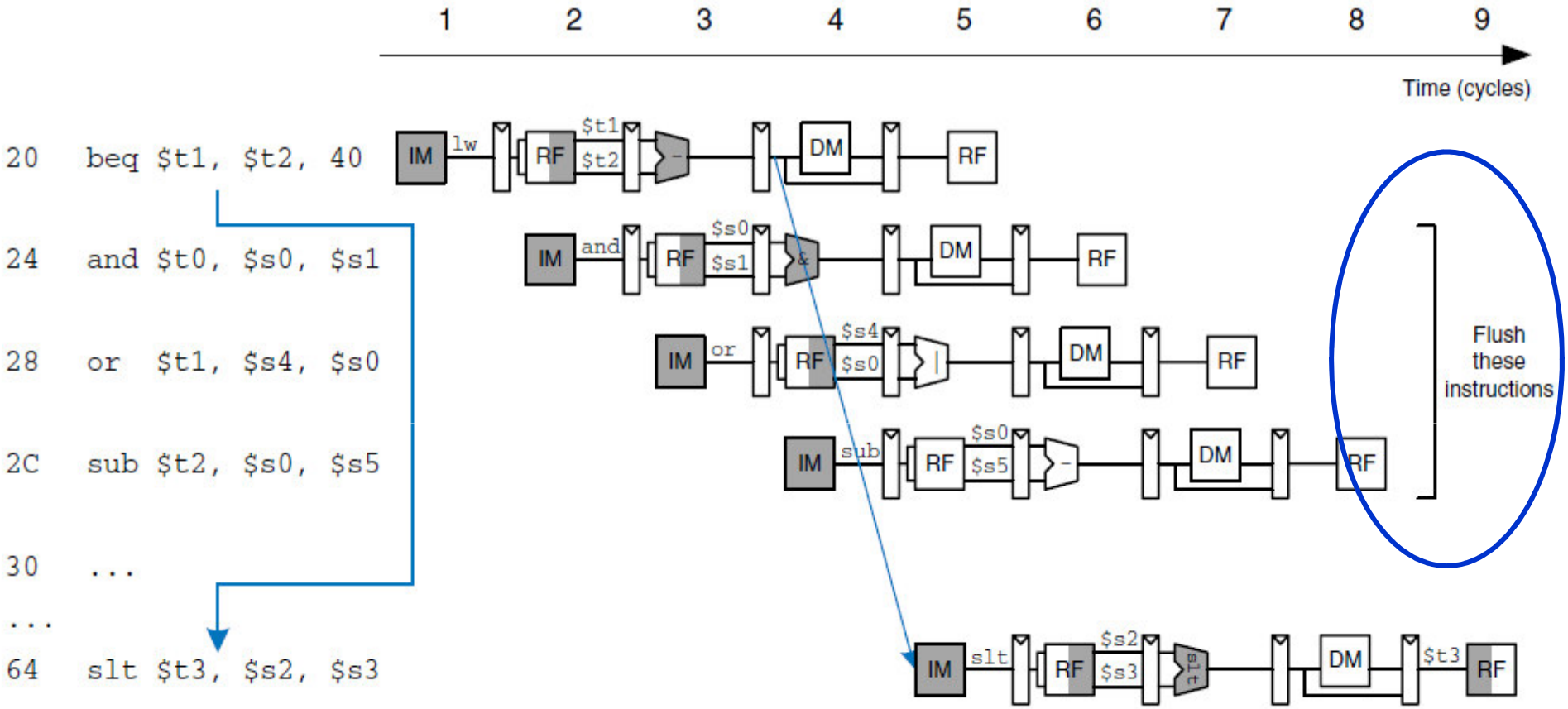

- výsledek porovnání je znám až v 4. cyklu.. Proč?

Řídicí hazardy – raději znát výsledek dříve..

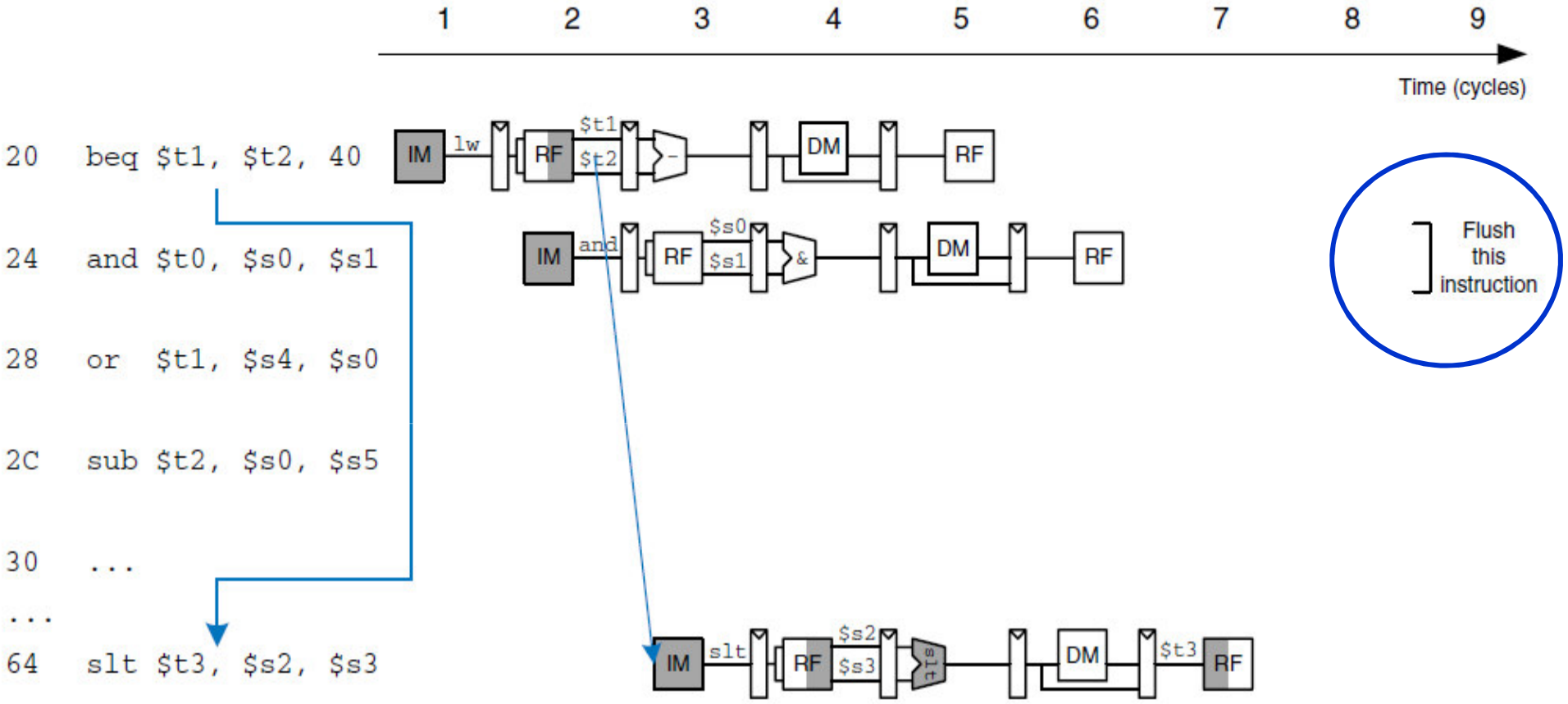

- pokud dokážeme stanovit výsledek porovnání už v 2. cyklu můžeme redukovat tzv. „misprediction penalty“
- přesun rozhodování dopředu může zavést nové RAW hazardy..!!!

Řešení řídicích hazardů vyprázdněním (flush)

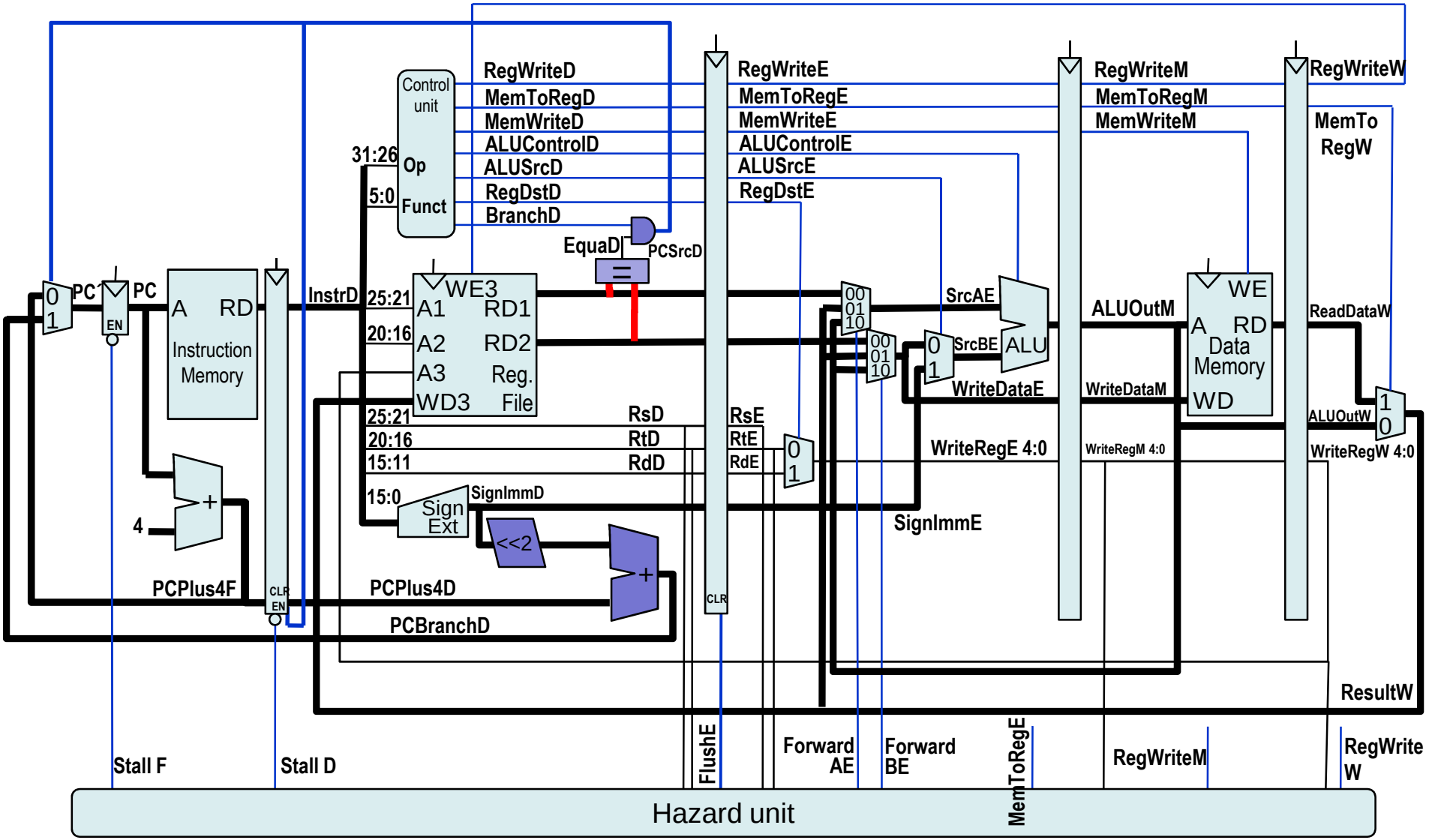

Řešení vzniklých RAW hazardů přeposíláním nebo pozastavením

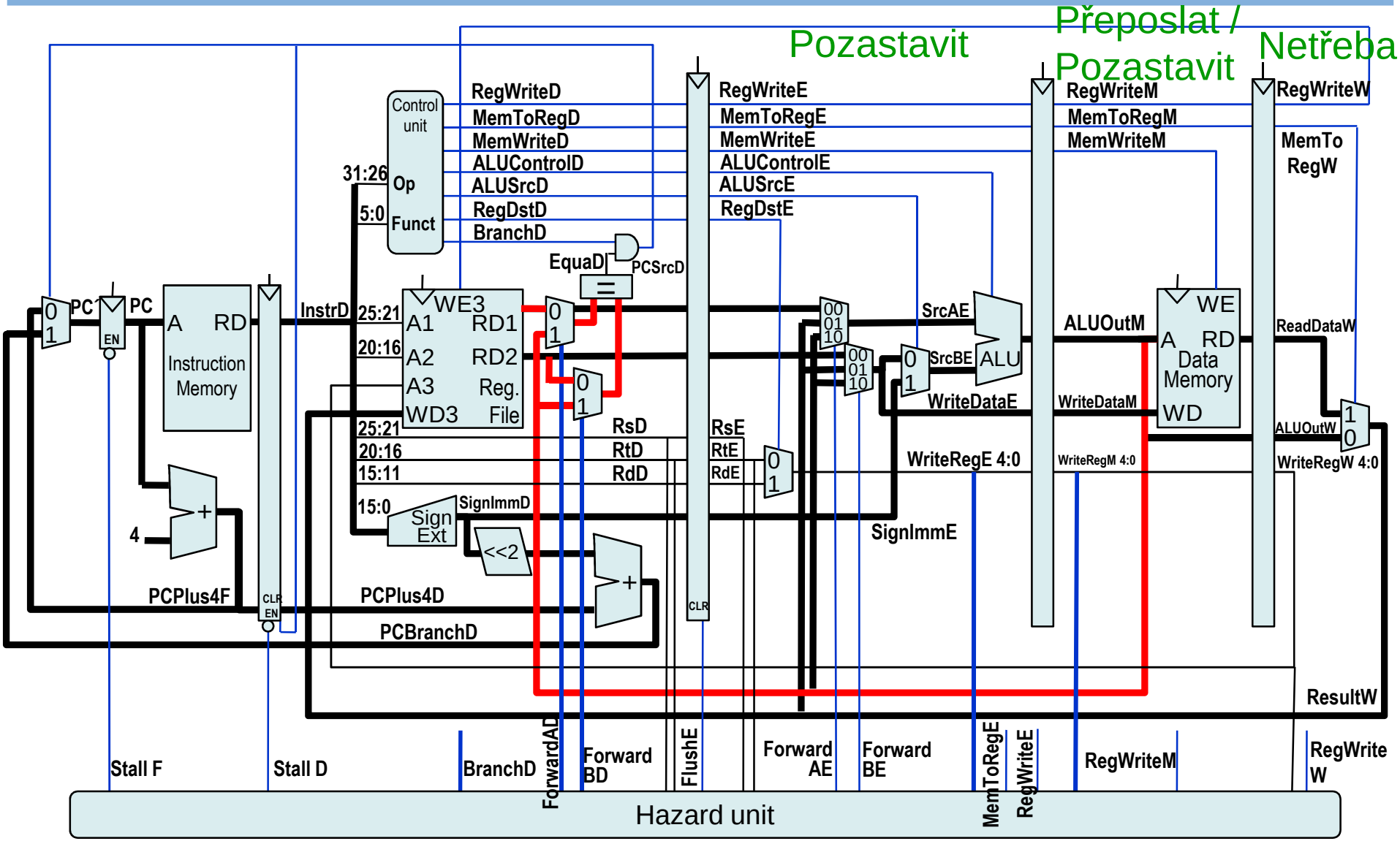

Hotovo – navržený zřetězený procesor

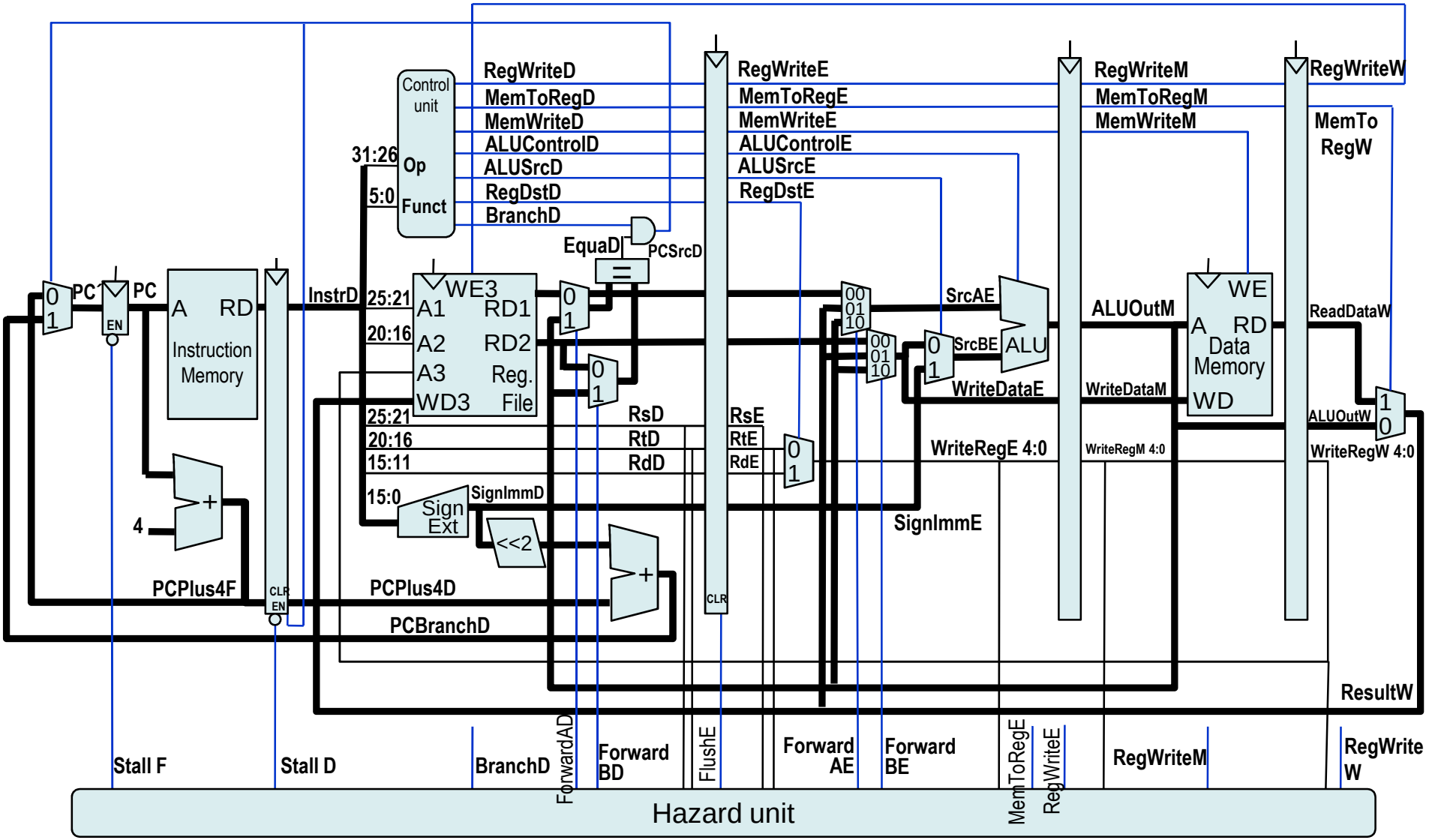

Zřetězený procesor – výkon: IPS = IC / T = $IPC_{str}.f_{CLK}$

- Jaká může být maximální frekvence procesoru?
- Který stupeň je nejpomalejší?
- Dobu cyklu určuje nejpomalejší stupeň
- V našem případě:
  Tc = 300 ns --> 3 333 kHz

  Zanedbejme plnění pipeline, všechna pozastavení pipeline a všechna vyprázdnění. Pak bude IPC = 1.
  IPS = 1. 3 333e3 = 3 333 000 instrukcí za sekundu

- Zavedením 5-stupňového zřetězení jsme zlepšili propustnost 3 333 000/ 980 000 = 3,4 krát! (i za předpokladu IPC=1)

Co jsme navrhli?

Návrat k nezřetězenému procesoru

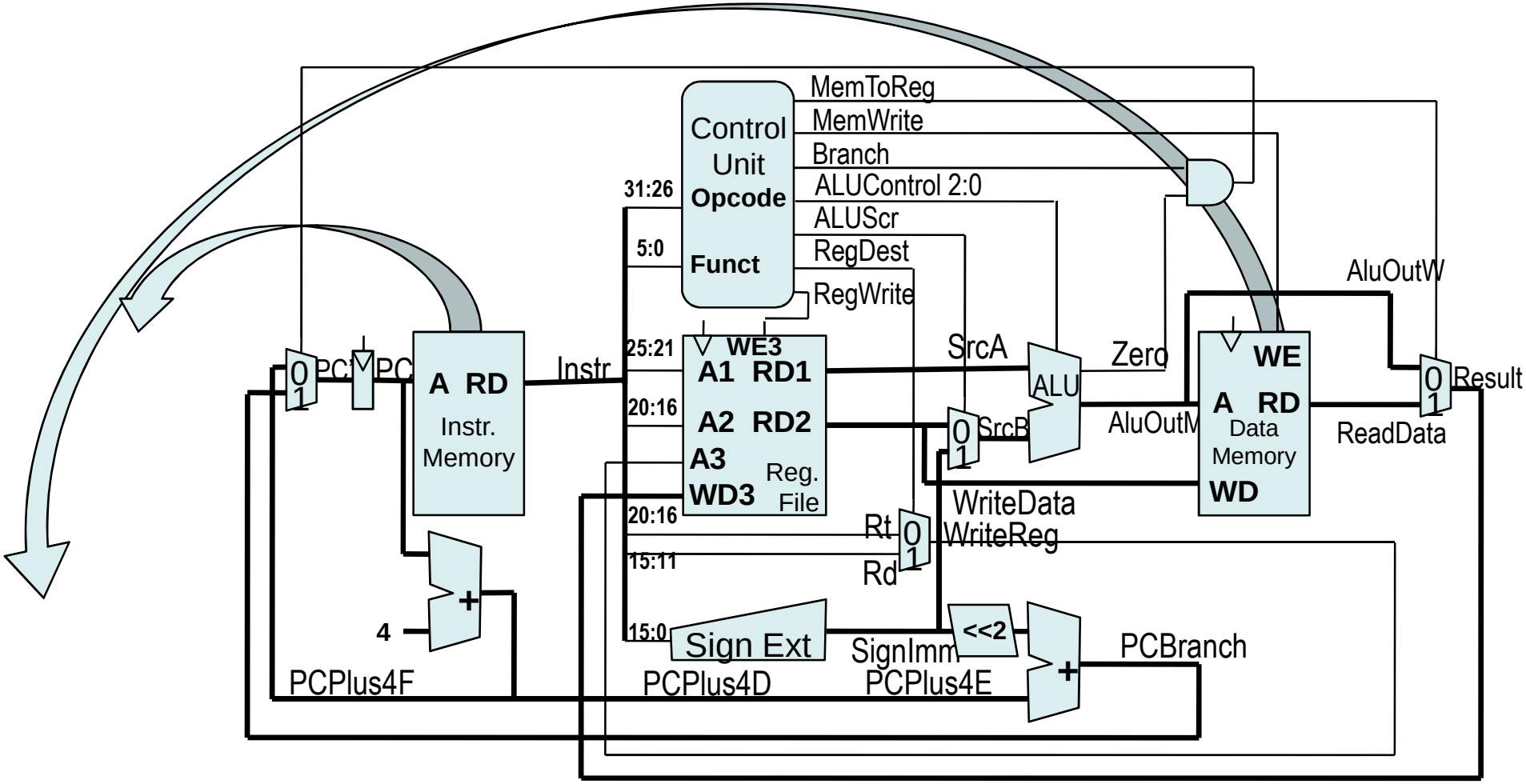

Co jsme navrhli?

Návrat k nezřetězenému procesoru

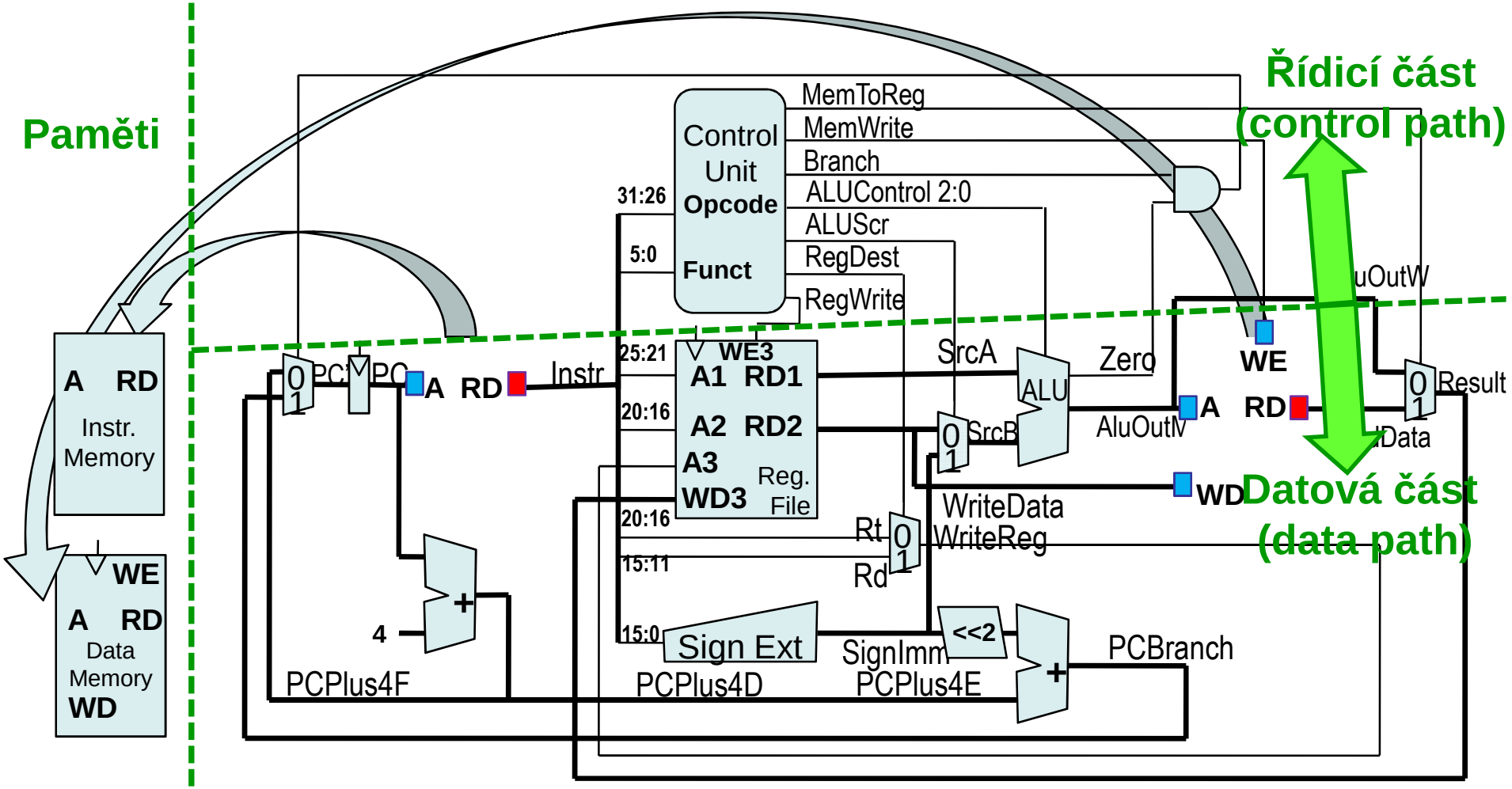

Co jsme navrhli?

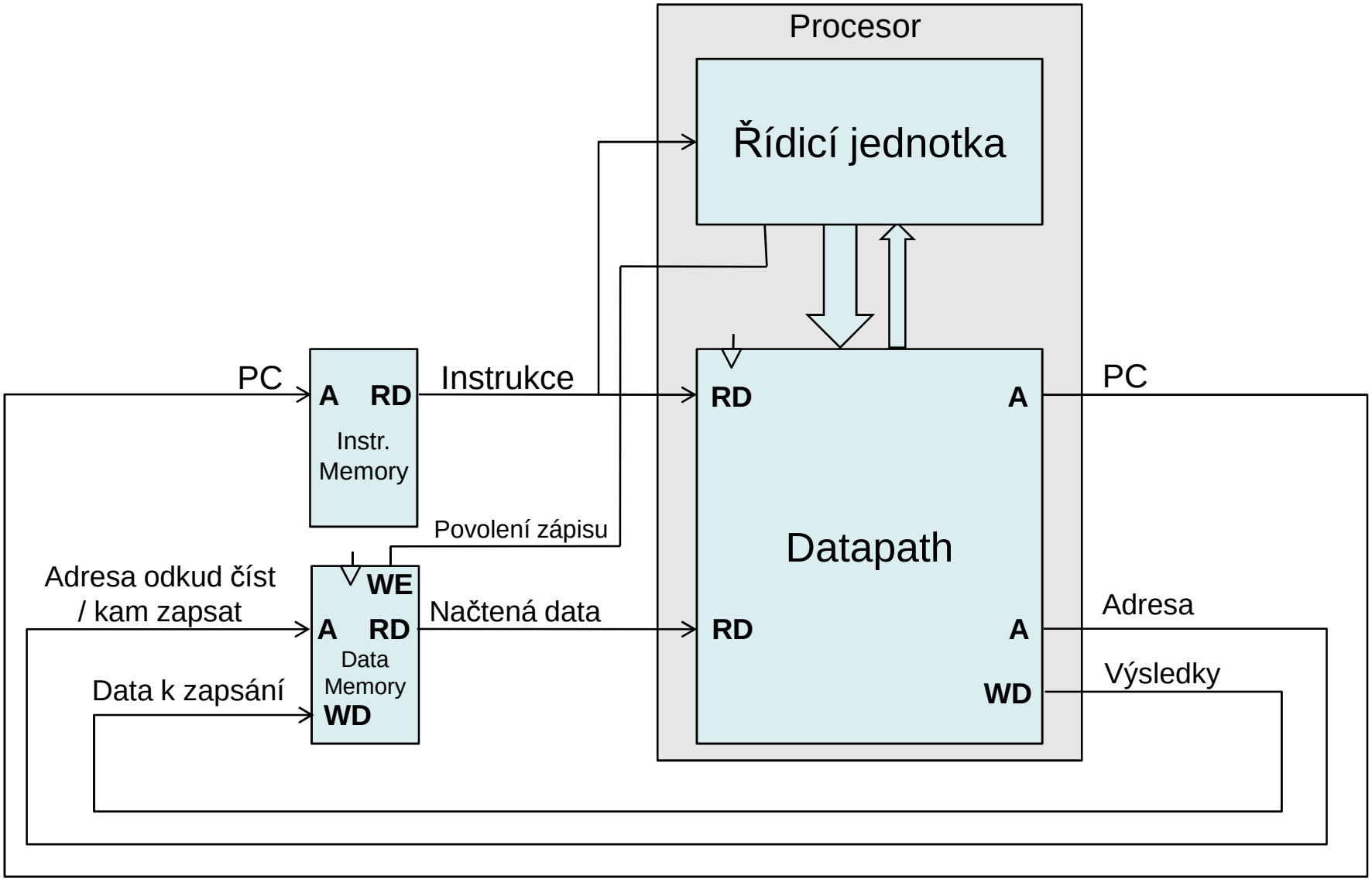

Co jsme navrhli? – zřetězená verze

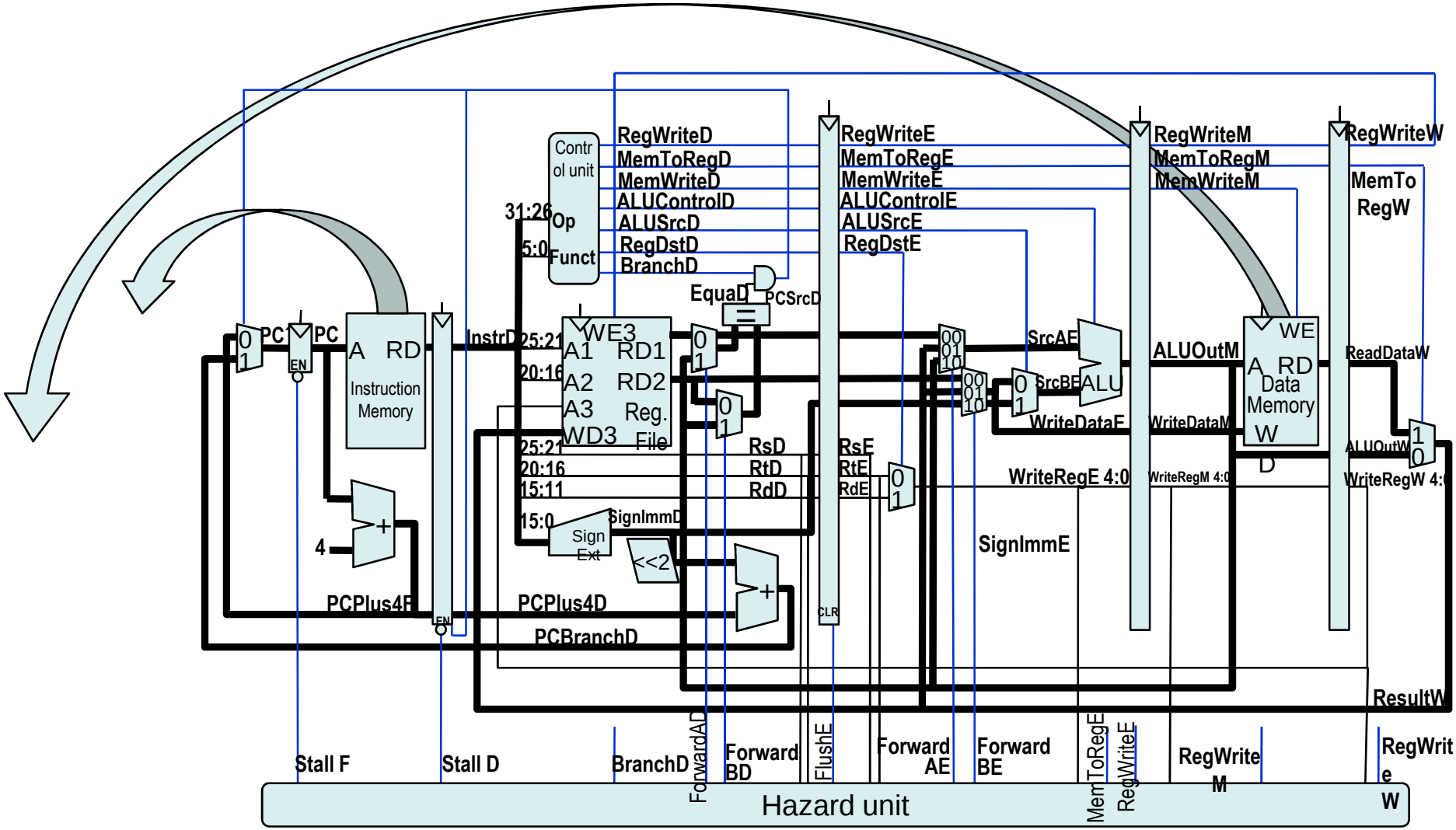

Zřetězený procesor – časování

- Specifikace časování pro synchronní sekvenční obvod:

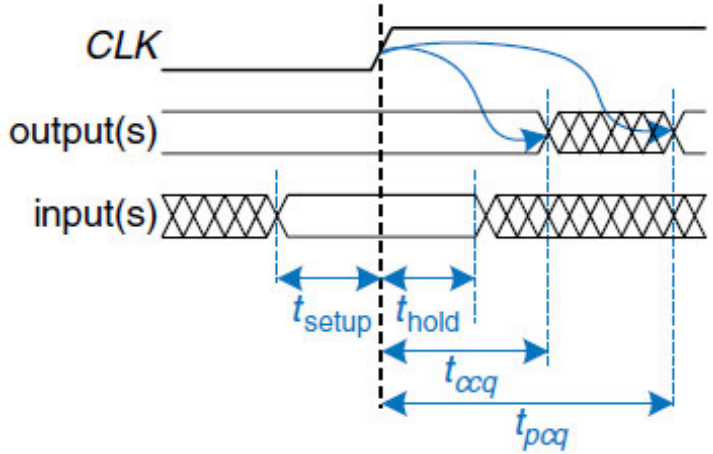

t_{setup} – předstih
t_{hold} – přesah

- Omezující podmínka na předstih signálu před hodinami:

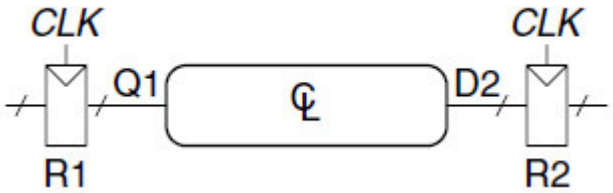

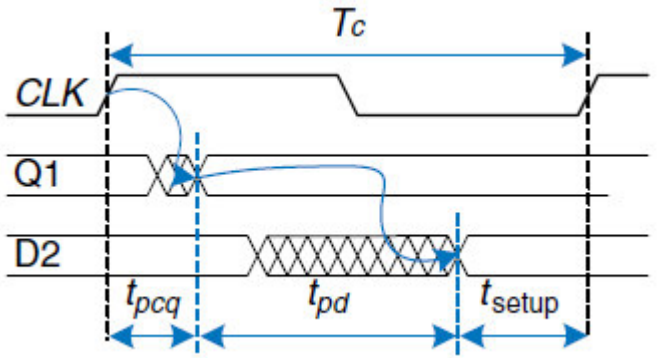

$$Tc >= t_{pcq} + t_{pd} + t_{setup}$$

Zřetězený procesor – časování

- Omezující podmínka na předstih signálu před hodinami (zohlednění nedokonalosti rozvodu hodin):

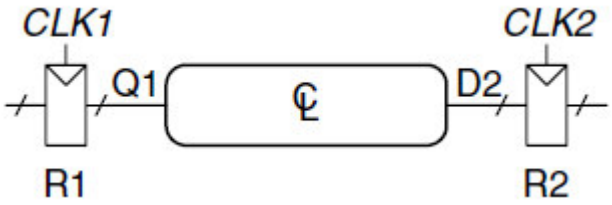

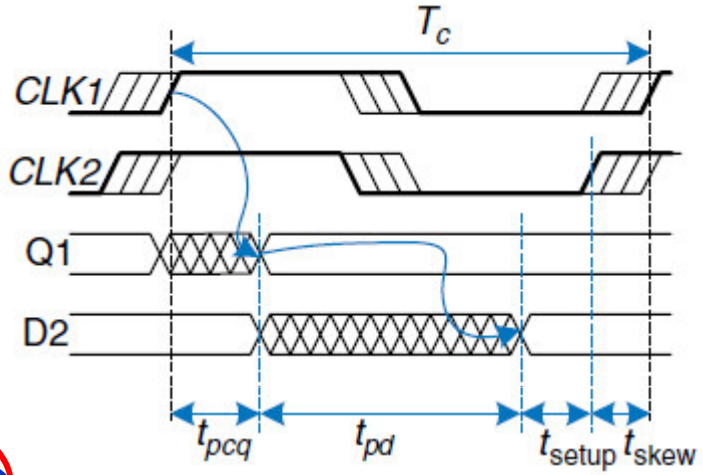

$$Tc >= t_{pcq} + t_{pd} + t_{setup} + t_{skew}$$

Představuje omezení pokud se začíná blížit
nebo dokonce dominovat nad t_{pd}
(příliš hluboká pipeline / příliš mnoho stupňů…)

Vyvažování stupňů zřetězení

Lineární zřetězení:

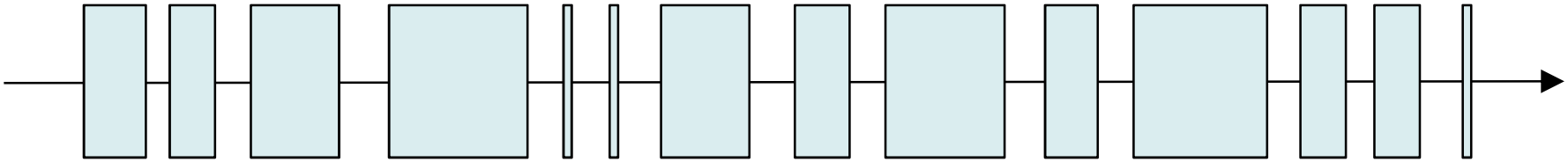

(též: stromový sumátor, stromová násobička, iterační dělička..)

- **Vyvažování**: cílem je rozdělit jednotlivé bloky do *N* stupňů tak, aby ve zpoždění ve všech stupních bylo pokud možno stejné…
- Volba počtu stupňů závisí od preference: propustnost vs. latence

Superzřetězení

- nevyvážené 5-stupňové zřetězení:

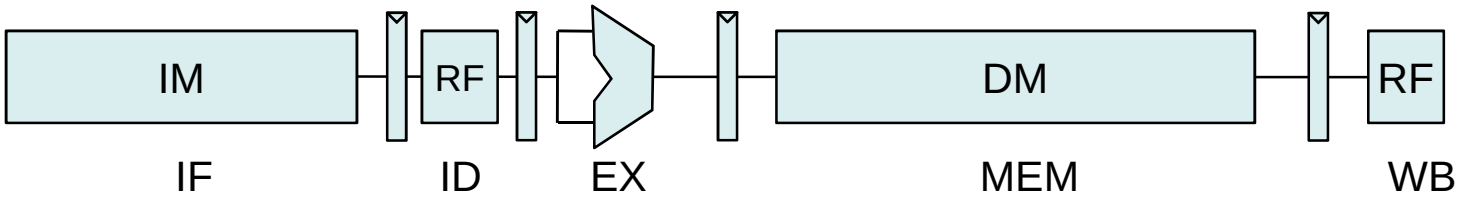

- hlubší zřetězení vzniklá další dekompozicí

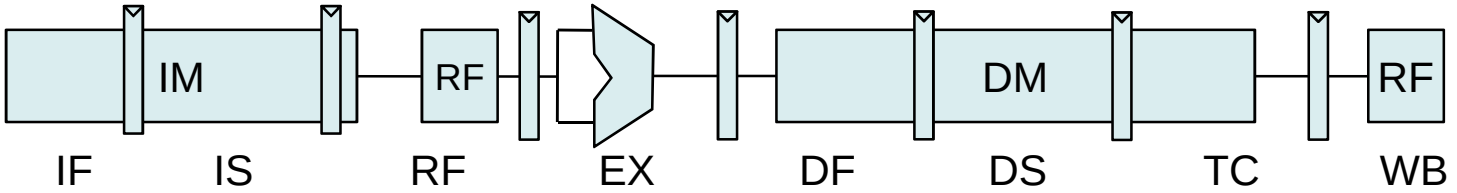

- přináší možnost dalšího zvýšení pracovní frekvence, avšak také řadu dalších problémů..
- další forwarding, nárůst pozastavení pipeline, hazardy

Jaká je délka zřetězení? – orientačně…

P5 (Pentium) : **5**
P6 (Pentium 3): **10**
P6 (Pentium Pro): **14**
NetBurst (Willamette, 180 nm) - Celeron, Pentium 4: **20**
NetBurst (Northwood, 130 nm) - Celeron, Pentium 4, Pentium 4 HT: **20**
NetBurst (Prescott, 90 nm) - Celeron D, Pentium 4, Pentium 4 HT, Pentium 4 ExEd: **31**
NetBurst (Cedar Mill, 65 nm): **31**
NetBurst (Presler 65 nm) - Pentium D: **31**
Core : **14**
Bonnell: **16**

K7 Architecture - Athlon : **10-15**
K8 - Athlon 64, Sempron, Opteron, Turion 64: **12-17**

ARM 8-9: **5**
ARM 11: **8**
Cortex A7: **8-10**
Cortex A8: **13**
Cortex A15: **15-25**

- The Optimum Pipeline Depth for a Microprocessor:
  http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.93.4333&rep=rep1&type=pdf

Diskuze na závěr…

- V případě řídicí závislosti musel procesor sledovat zda nastane nebo ne řídicí hazard. Pokud byl tento hazard detekován a skoková instrukce skok realizovala, pak přišlo k zahození následující instrukce. V opačném případě jsme pokračovali ve vykonávání běžným způsobem – tj. následující instrukcí, která již byla rozpracována.
- Otázka: **Je možné tento problém řešit i jiným způsobem?**
- Odpověď: **Ano, budeme tento hazard ignorovat..**
- Co to přináší? Procesor vykoná vždy instrukci bezprostředně následující za každou skokovou instrukcí (ta mění PC v našem případě s opožděním jednoho cyklu) bez ohledu na platnost či neplatnost podmínky skoku, pokud však tato skoková instrukce není vykonána v důsledku právě tohoto pravidla. **Jinými slovy: Skoková instrukce skočí s opožděním jednoho cyklu (jedné instrukce).** Tomu se říká ***branch delay slot*.**
- A jaký to má důsledek? **Programátor (kompilátor) musí s tímto chováním procesoru počítat!**
- Poznámka: Je to běžné chování mnoha DSP (digital signal processor) nebo některých RISC-ových procesorů (MIPS, SPARC)

Diskuze na závěr…

- Úkolem kompilátoru je tedy zabezpečit, že následující instrukce nacházející se v **branch delay slotu** budou platné a užitečné. Na níže uvedených obrázcích jsou ilustrovány tři alternativy jak je možné plnit delay slot.

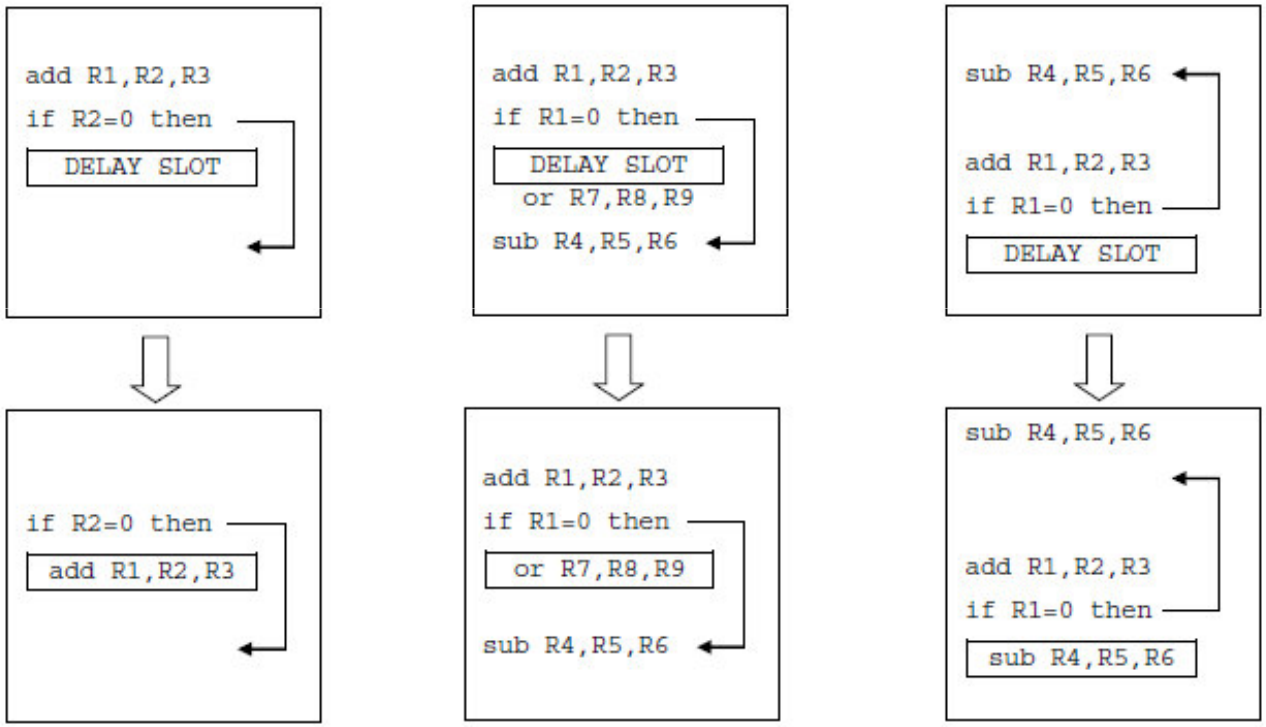

- Nejsnadnější způsob (zároveň nejméně efektivní), je plnit delay slot prázdnou instrukci – nop.